Ազգ
Azg
14 ՅՈՒՆԻՍ 2006 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 109 (3512)

Բուշի այցելությունը Իրաք պարետային ժամ բերեց

Երեկ օրվա երկրորդ կեսին «անսպասելի» Իրաք այցելեց ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշը: Այցելությունը մինչեւ գրեթե իրականացումը գաղտնի էր պահվում, անգամ Իրաքի վարչապետին այդ այցելության մասին, ըստ ամերիկյան լրատվամիջոցների, հայտնի է դարձել ժամանումից 5 րոպե առաջ: Ամեն դեպքում, Բուշի եւ Իրաքի վարչապետի հանդիպումն էլ «կանաչ գոտում» էր՝ Իրաքի նախկին նախագահ Սադդամ Հուսեյնի պալատում: ԱՄՆ նախագահի առաջին «անսպասելի» այցը Իրաք տեղի է ունեցել 2003 թ.-ին: Այսօր ծրագրվում է իրականացնել լայնամասշտաբ հակաահաբեկչական գործողություն՝ 40 հզ. ամերիկացի զինվորականների մասնակցությամբ հենց Բաղդադում: Իսկ մինչ այդ, երեկվանից, երեկոյան ժամը 8-ից Իրաքում գործում է պարետային ժամ: Ընդհանուր հաշվով 70 հազար զինծառայողներ այս օրերին կհսկեն մայրաքաղաքի անվտանգությունը:

Ա. Հ.

Այլատյացությունը կկործանի Ռուսաստանը

Հայաստանի մտավորականներն ընդդեմ Ռուսաստանում հայերի սպանությունների եւ քսենոֆոբիայի

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ռուսաստանում վերջին ամիսներին տեղի ունեցած սպանությունների առնչությամբ երեկ իրենց բողոքն էին հայտնում Հայաստանի ստեղծագործական միությունների ու մտավորականության ներկայացուցիչները: Գրողների միության նախագահ **Լեւոն Անանյանի** խոսքերով, ներկայումս Ռուսաստանում մի վիճակ է, երբ հնարավոր չէ արտավինել զգայական մոտեցումներին: Ըստ Անանյանի, Ռուսաստանում արվում է ամեն ինչ, որ վարկաբեկվեն հայն ու Հայաստանը, եւ ժամանակն է լրջորեն զբաղվելու ֆաշիստական դրսեւորումների դեմ: Լեւոն Անանյանը նշեց անպատժելիության գործոնի մասին, որ Ռուսաստանում սպանվում են այլազգիներ եւ պատիժ կրող չկա, եւ մարդասպանները էլ մեղադրյալի աթոռին չեն, հեւտագա սպանությունների խթան է դառնում:

1996-2001 թթ. ՌԴ ազգությունների գծով նախարարի խորհրդական, իսկ իրեն հրապարակախոս եւ խաղաղագետ ներկայացնող **Վսեվոլոդ Մարյանի** համոզմամբ, հայերը հեռուստահաղորդային տարածությունում միակ ազգն են, որ անտրտունջ հեւտեւում են իրենց հայրենակիցների սպանություններին: Ընդհանուր առմամբ, բավականին բարձրագույն արտահայտվող Վսեվոլոդ Մարյանի հայտարարություններից տպավորություն է ստեղծվում, թե Ռուսաստանում բոլոր ազգային փոքրամասնությունները խստագույնս եւ հետեւողականորեն պաշտպանում են սեփական իրավունքները, մինչդեռ հայերը ոչինչ չեն անում:

Տես էջ 3

ՎԵՐԼՈՒԾԵԼՈՎ ՆԵՐԿԱ ՀԱՆԳՐՎԱՆԸ

Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը կողմերին բերեւս կպարտադրվի

Ադրբեջանի կոշտ դիրքորոշումը խաղաղական լուրջ հիմք կդառնա Լեռնային Ղարաբաղի միջազգային ճանաչմանը հասնելու համար

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման այսպես կոչված «հնարավորությունների պատուհանը», Մինսկի խմբի համանախագահների կարծիքով, մինչեւ տարեվերջ դեռեւս բաց է, այսինքն, համաձայնության հասնելու հնարավորությունը դեռ գոյություն ունի: Եվ սա միջնորդներն ասում են, չնայած Ռամբույեում եւ Բուխարեստում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների անարդյունք բանակցություններին: Հիշեցնենք, որ միջնորդների նույն այս լավատեսության կապակցությամբ Ռամբույեի հանդիպման նախօրյակին բացառել էին պայմանավորվածության կայացումը երկու երկրների նախագահների միջեւ, իսկ Բուխարեստի հանդիպման նախօրյակին, դատելով նույն միջնորդների ակտիվությունից եւ կողմերի նկատմամբ ճնշումների ուժեղացումից, թեեւ հավանական համարելով հանդերձ, չէին բացառել առաջընթացի հնարավորությունը:

Բուխարեստյան հանդիպման արդյունավետությունը թեեւ հավանական էին համարել, քանի որ կողմերի դիրքորոշումները շարունակում են տրամագծորեն հակառակ մնալ, իսկ մասնավորապես Ադրբեջանը շարունակում է պահպանել անզիջում եւ ոչ իրատեսական մոտեցում, ինչից տպավորություն է ստեղծվում, որ կարծես թե Ադրբեջանը լիակատար կապիտուլյացիայի է ենթարկել Հայաստանին ու Լեռնային Ղարաբաղին եւ իր պահանջներն է թելադրում:

Տես էջ 4

Իրանը չի հաստատում Իրան-Հայաստան գազատարի շինարարությանը «Գազպրոմի» մասնակցությունը

Իրանը գտնում է, որ ղարաբաղյան հակամարտությունը կարող է լուծվել բացառապես բանակցությունների ճանապարհով: Հայաստանում Իրանի փոխդեսպան **Ալի Ակբար Ջոկարի** խոսքերով, Իրանը պատրաստ է աջակցել հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը, քանի որ լավ հարաբերություններ ունի բոլոր հարեւանների եւ շահագրգիռ է տարածաշրջանում կայունության հարցում:

Երեւանում ասուլիսի ընթացքում Իրանի փոխդեսպանն անդրադարձել է նաեւ Իրան-Հայաստան գազատարի հետ կապված հարցերին, նշելով, որ Իրան-Հայաստան գազատարի շինարարության հայ-իրանական պայմանագրում որեւէ փոփոխություն չի արվել: Փոխդեսպանն ընդգծել է այս հանգամանքը, նշելով, թե Իրանը տեղեկացված չէ «Գազպրոմի»՝ գազատարի շինարարությանը մասնակցելու մտադրությանը: Իրանցի դիվանագետը կարեւորել է նաեւ, որ հայ բարձրաստիճան պաշտոնյաների հետ հանդիպումներում չի հաստատվել տեղեկությունը, թե «Գազպրոմին» փոխանցվել է Իրան-Հայաստան գազատարի որոշակի հատված:

Ամեն դեպքում գազատարը շահագործման կհանձնվի նախատեսված ժամկետներում, այսինքն՝ 2007 թ. հունվարի 1-ին:

Ա. Հ.

Ազգային ատելությունը որպես պաթոլոգիա

Կովկասցիների սպանությունները Ռուսաստանում իրենց անմտությամբ սկսում են կրել չարագուշակ բնույթ: Դատեցեք ինքներդ. շաբաթ օրը երեկոյան ոմն մոսկվացի վարորդ՝ Իգոր Կուզնեցով անունով, շան հետ դուրս է գալիս զբոսնելու մոտակա զբոսայգում: Նրան են մոտենում երկու կովկասցիներ եւ նրբորեն փաղաքշում գեղանազեն չորքոտանուն: Բայց այդ սենտիմենտալ արարքը դուր չի գալիս շան տիրոջը. պարզվում է, որ նա ատելով-ատում է սեւամազներին, այն աստիճան, որ շատ վերադառնալով տուն, նա կրկին դեպքի վայրում է հայտնվում արդեն ատրճանակով եւ անմիջապես կրակ բացում այդ անմեղ մարդկանց վրա: 44-ամյա **Հայրապետ Պետրոսյանը** տեղում մահանում է, իսկ 24-ամյա **Արծրուն Երզնկյանին** ծանր վիճակում հասցնում են հիվանդանոց: Մոլագար մարդասպանը փորձում է դիմադրել նաեւ վրա հասած միլիցիոներներին, բայց վերջին պահին հրաժարվում է չարանենգ մտադրությունից եւ շպրտում է ատրճանակը:

Այլ պարագայում դեպքը կարելի էր բացատրել, ասենք, չարագործի խախտված հոգեվիճակով: Իրականում պարզվում է, որ ազգային ատելության զգացումը Ռուսաստանում ոմանց մեջ վերածվում է պաթոլոգիայի:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Մոսկվա

Ալիեւը մեկնում է Ղազախստան

Հունիսի 17-ին Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիեւը կմեկնի Ալմա-Աթա՝ մասնակցելու Ասիայում փոխգործակցության եւ վստահության միջոցներին նվիրված համաժողովին: Ըստ Ադրբեջանի նախագահի գրասենյակի արտաքին կապերի բաժնի ղեկավար Նովրուզ Մամեդովի, համաժողովի շրջանակներում նախատեսվում է Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան խողովակաշարով ղազախական նավթի համատեղ տեղափոխման միջկառավարական համաձայնագրի ստորագրում:

IFC-ին ձեռք կբերի «Ինեկոբանկի» բաժնետոմսերի 10 տոկոսը

Միջազգային ֆինանսական ընկերությունը (IFC) ցանկանում է ձեռք բերել հայկական «Ինեկոբանկի» բաժնետոմսերի 10 տոկոսը: «Ռեգնում» գործակալության հաղորդմամբ, բաժնետոմսերի վաճառք տեղի կունենա մոտ 1,3 մլն դոլար գումարի չափով այն դեպքում, երբ բանկի ամբողջ կապիտալը կազմում է 5,3 մլրդ դրամ (12,3 մլն դոլար): Բանկն ունի 6 բաժնետեր: Այսպիսով, IFC-ին ընդլայնում է իր ներկայությունը Հայաստանի բանկային սեկտորում: Բացի «Ինեկոբանկի» բաժնետոմսերի ձեռքբերումից, Միջազգային ֆինանսական ընկերությունը «Հայէկոնոմբանկին» կտրամադրի 4 մլն դոլար, որից 2 մլն-ը փոքր եւ միջին բիզնեսի, նաեւ հիպոթեկային վարկավորման համար, իսկ 2 մլն դոլարը կտրվի որպես աջակցություն վարկային միջոցներ: Տրամադրվող 2 միլիոնը բանկը կարող է մարել ի հաշիվ IFC-ին «Հայէկոնոմբանկի» բաժնետոմսերի փոխանցման:

«Ազգի» կայքէջի հյուրը Խաչատուր Սուքիասյանն է

«Ազգ» կայքէջի (www.azg.am) հերթական հյուրը Ազգային ժողովի պատգամավոր Խաչատուր Սուքիասյանն է: Մեր ընթերցողները նրան ուղղված բոլոր հարցերը կարող են տալ մինչեւ հուլիսի 16-ը, ժամը 12-ը:

«Եթե ես վարչապետ լինեի, կսկսեի դպրոցների, հիվանդանոցների ամրացումից»

Ասում է Սեյսմակայուն շինարարության հայկական ասոցիացիայի նախագահը

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Հունիսի 15-17-ը Երեւանում կկայանա «Սեյսմամեկուսացված բարձրահարկ շենքեր» խորագրով միջազգային գիտաժողով: Նախորդ՝ 9-րդ միջազգային գիտաժողովը անցած տարի կայացավ Ճապոնիայի Կոբե քաղաքում, այն ժամանակ գիտաժողովի մասնակից հայ գիտնականի առաջարկով որոշվեց հաջորդն անցկացնել Երեւանում: Երեւան կժամանեն 42 գիտնականներ աշխարհի 9 երկրներից:

Բարձրահարկ շենքերի սեյսմամեկուսացման տեխնոլոգիաները Հայաստանում զարգանում են 1994 թվականից: Դա նշանակում է, որ շենքերի եւ դրանց հիմքերի միջեւ, նաեւ ավելի բարձր, մինչեւ 2 հարկի մակարդակը հատուկ բարձիկներ են տեղադրում, որոնք լիցքաթափում են ցնցումները եւ շենքերը չեն քանդվում: Շենքերի կառուցման ժամանակ սեյսմամեկուսիչների տեղադրման գաղափարի հեղինակն անգլիահայ բժիշկ Քալանթարյանցն է:

«Էլիս գրուպ» ՓԲԸ-ն վերջին տարիներին թափով սկսել եւ շարունակում է բազմահարկ շենքերի սեյսմամեկուսիչներով շինարարությունը: Սրանք հիմնականում էլիտար կարգի շենքեր են, նույնպես էլիտար համարվող Կենտրոն համայնքում: Մինչ այս սեյսմամեկուսիչներ տեղադրվել են Հայաստանի (Գյումրի, Վանաձոր, Շիրակ) մինչեւ 9 հարկանի շենքերում: Այսօր Հայաստանում արդեն կառուցված կամ ընթացքի մեջ գտնվող այդպիսի 30 շենք կա: Այս տարին միայն Երեւանում 8 այդպիսի շենք է կառուցվում, նախագծվում է եւս 4-ը: Բարձր հարկայնության առումով դրանք եզակի են նույնիսկ Եվրոպայի համար, այդպիսիք կան միայն Չինաստանում ու Ճապոնիայում: Որ սեյսմամեկուսիչներն ապահովության լավագույն երաշխիքն են նույնիսկ ուժեղ երկրաշարժերի դեպքում, ապացուցեց 1995 թվականին Կոբե քաղաքում տեղի ունեցած երկրաշարժը: Այս քաղաքում սեյսմամեկուսիչներով կառուցված միայն 2 շենք կար, որոնցից ոչ մեկի վրա գոնե մի ճեղք չառաջացավ:

Տես էջ 2

Ընթացիկ

«Գլոբալ Գոլդ»-ը գրանցված չէ իբրեւ ընդերք շահագործող կազմակերպություն»

Հայտարարում է բնապահպանության նախարարը

Հայաստանի ընդերքում, ըստ հաշվարկների, 170 մլրդ ԱՄՆ դոլարի արժեքով 613 հանքավայրեր կան, որոնցից կարելի է արդյունահանել կամ արդյունահանվում են 60 տեսակի օգտակար հանածոներ: Հանքարդյունաբերությունը օգուտի հետ մեկտեղ նաեւ հսկայական վնասներ է պատճառում բնությանը: Բաց եղանակով շահագործված, ներկայում չշահագործվող կամ լքված հանքավայրերի թափոնները ցրված են հանրապետության հսկայական տարածքների վրա: Հանքերի շահագործման պատճառով խախտված հողերի ծավալները կազմում են 6500 հա, այդ տարածքներն անապատացման իրական վտանգի տակ են հայտնվել: Մի կողմից հանքերը շահագործվում են, մյուս կողմից՝ 18-20 գործողություններ ու ծրագրեր են մշակվել դրա հետեւանքով առաջացած ավերածությունների դեմ: 110 մլն դրամ գումար է նախատեսվել խախտված հողերի վերականգնման համար: Բնապահպանության նախարար **Վարդան Այվազյանը** նշում է, որ Արթիկի տարածաշրջանում 70 հա այդպիսի տարածք է վերականգնվել:

Նախարարի երեկվա ասուլիսը, սակայն, գլխավորապես անդրադարձ էր վերջին շրջանում հասարակական քննարկման առարկա դարձած 10 հանքեր շահագործող եւ ոսկու արդյունահանմամբ զբաղվող «Գլոբալ Գոլդ»-ի գործունեությանը:

«Վերջին ստուգումները ցույց են տալիս, որ նրանք շահագործման բնագավառում լրջագույն խնդիրներ ունեն, հայտնաբերված են թե՛ թաքցված ծավալներ, թե՛ չվճարված բնօգտագործման վճարներ»: Եվ 3 ամիս դադարեցրել էր նրանց գործունեությունը, որովհետեւ արտադրական արտահոսքերում ցիանիդի պարունակությունը սահմանված նորմայից բարձր է եղել:

Բազմաթիվ տաք քննարկումների առարկա է դարձել Սեւանի ավազանում, լճից 35 կմ հեռավորության վրա «Գլոբալ Գոլդի» առաջարկած նոր կառուցվելիք հարստացուցիչ ֆաբրիկայի խնդիրը: Նախարարը վճռականորեն պնդեց, որ նման բան չի լինի, որ «Սեւանի տարածքում չի թույլատրվելու նման ձեռնարկության կառուցումը»:

Վարդան Այվազյանը նաեւ հայտարարեց, որ 8-10 հանքավայրեր շահագործող «Գլոբալ Գոլդը» գրանցված չէ նախարարության երկրաբանության ուսումնասիրություններ իրականացնող կազմակերպությունների ցանկում, այսինքն համապատասխան լիցենզիա չունի: Իսկ ինչո՞ւ է թույլատրվում նրա գործունեությունը: Նախարարի բացատրությամբ, «Գլոբալ Գոլդը» գնել է այդ տարածում աշխատող ոմն «Աթիլա» ՍՊԸ-ի բաժնետոմսերի 80 տոկոսը, եւ չգրանցված վիճակում գործունեություն ծավալել:

Վերջերս այս ընկերությունը հայտարարել է նաեւ ուրանի հետազոտման իր մտադրությունների մասին: Նախարարը վճռականորեն ժխտեց նաեւ այս փաստի հավանականությունը: «Ընդերքի մասին օրենսգիրքը հստակ ասում է, որ ռադիոակտիվ տարրերի որոնման կարգը սահմանում է միայն կառավարությունը, այսինքն պետությունը հատուկ է զբաղվում այդ խնդրով: Որպես նախարար, հստակ հայտարարում եմ, որեւէ մեկին ուրանի որոնողական աշխատանքների լիցենզիա չի տրվել»... «Մենք արդեն զրկել ենք նրան Հանքավանի եւ Մարջանի հանքավայրերի շահագործման լիցենզիաներից, եւ եթե ինչ-որ այլ տեսակի գործունեություն ծավալեց, որը հակասում է ՀՀ օրենսդրությանը, զրկվելու է նաեւ մնացածներից», վերջում հայտարարեց նա:

«Մենք վստահ ենք, որ մեր ներդրումները չեն բռնագրավվի»

Երեկ նախարարի ասուլիսից անմիջապես հետո «Գլոբալ Գոլդի» հայաստանյան մասնաճյուղի տնօրեն Ա. Պողոսյանից հաղորդագրություն ստացանք, որով նա փորձում է հերքել նախարարի հայտարարությունները: Նկատի առնելով խնդրի կարեւորությունը եւ, որ այն նորից սկսում է թեժանալ, ամբողջությամբ ներկայացնում ենք այդ պարզաբանում-հերքումը: Ակնհայտ է, սակայն, որ խնդիրը հեռահար մեղադրանքների ու պատասխանների մակարդակում լուծելի չէ:

«Մենք զարմացած ենք մեր կազմակերպության՝ «Գլոբալ Գոլդ Մայնինգ»-ի Հայաստանում ծավալած գործունեությանը վերաբերող կրկնվող հայտարարություններից, որոնք չեն համապատասխանում իրականությանը եւ հակասում են օրենքին: Այսպես՝ Գետիկի տարածքում ուսումնասիրության աշխատանքներ կատարելու համար բնապահպանության նախարարությունը «Գետիկ Մայնինգ Քոմփանի»-ին (որը մեր դուստր ձեռնարկությունն է) տվել է Գետիկի հանքաբերակման ուսումնասիրության աշխատանքների կատարման թիվ 151 եւ 152 լիցենզիաները (24.11.2005թ.): Այդ լիցենզիաները ներառում են բնապահպանության նախարարության հաստատած՝ Գետիկի հանքաբերակման ուսումնասիրության աշխատանքների նախագիծը: Ուստի՝ ուսումնասիրության աշխատանքներն իրականացվում են բնապահպանության նախարարի ստորագրությամբ տրված լիցենզիաների, նույն լիցենզիաներում սահմանված, նախարարությունում գրանցված եւ նախարարության հաստատած ուսումնասիրության աշխատանքների նախագծի համաձայն: Բացի այդ, Կոնցեսիայի մասին օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ ուսումնասիրության աշխատանքների ընթացքում արդյունաբերական նշանակության ցանկացած հանածոյի (ներառյալ՝ ուրանի) հայտնաբերման մասին ընկերությունը պետք է 14 օրվա ընթացքում հայտնի կառավարությանը: Մեր ընկերությունն ուսումնասիրության աշխատանքներն իրականացնում է բացառապես նախարարության տված լիցենզիաների եւ ՀՀ օրենսդրության համաձայն:

Ինչ վերաբերում է այն հարցադրմանը, որ «Գլոբալ Գոլդ» ընկերությունը հանքարդյունաբերության ոլորտում գրանցված չէ: ՀՀ օրենքը չի պահանջում ներդնող եւ բաժնետեր կազմակերպությանը, այս դեպքում՝ «Գլոբալ Գոլդ»-ին, գրանցվել: Կոնցեսիայի մասին օրենքի 67-րդ հոդվածը պահանջում է տեղի կազմակերպություններին բաժնետերերի մասին տեղեկացնել, ինչն էլ մեր կողմից արվել է: Մենք վստահ ենք, որ «Գլոբալ Գոլդ»-ի ներդրումները չեն բռնագրավվի»:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Կենտրոնական բանկի հաշվետվությունը խորհրդարանում դժգոհություն առաջացրեց

Կենտրոնական բանկի 2005-ի տարեկան հաշվետվությունը երեկ խորհրդարանում հնարավոր հակիրճությամբ ներկայացվեց ու դժգոհության ալիք առաջացրեց: Անկախ պատգամավոր **Հմայակ Հովհաննիսյանն** առիթն օգտագործեց թունդ որակումներ հնչեցնելու համար: Ըստ նրա, ԿԲ-ի գործունեությունը «շուլերություն է», ինչի արդյունքում երկիրը վերածվել է մեծ կազինոյի, ուր բոլորն անխտիր սեփական կամքից անկախ ստիպված են խաղալ: Պատճառը, պատգամավորի բացատրությամբ, դրամ-դոլար փոխարժեքի տատանումն է, նպատակը՝ հարուստներին ավելի հարստացնելը, կատարողը՝ Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը: **Արտաշես Գեղամյանն** էլ «Ազգային միաբանության» անունից հայտարարեց, որ 2006-ը դարձավ իրական տաղանդների՝ ճախմատիստների եւ Նոբելյան մրցանակի արժանի ԿԲ հեղինակած հունարի հայտնության տարի: Իսկ նշված հունարն, ըստ Գեղամյանի, հասարակության լայն զանգվածների նախագահականից ղեկավարվող կողոպուտն է:

Տիգրան Սարգսյանը կոռեկտ չհամարեց ԿԲ-ին քաղաքական հարթություն ներքաշելն ու ընդգծեց, որ ԿԲ-ն տալիս է մասնագիտական պատասխաններ, որը շուկայի պրոֆեսիոնալ մասնակիցների համար մեկնաբանում է ստեղծված իրավիճակը, իսկ քաղաքական հարթության մեջ հայտնվելուց ԿԲ-ն խուսափում է: ԿԲ նախագահի բացատրությամբ՝ ազգային արժույթի շրջանառության մեջ մտնելու պահից՝ 1993-ից, ԿԲ որդեգրած լողացող փոխարժեքի քաղաքականությունը փոփոխություն չի կրելու եւ հենց այդ քաղաքականությունն է Միջազգային արժութային հիմնադրամի, Համաշխարհային բանկի Հայաստանին տված չափազանց դրական գնահատականի հիմքը: Լողացող փոխարժեքի քաղաքականությանը հավասարիմ մնալու արդյունքներն, ըստ Սարգսյանի, բնակչության համար շոշափելի են, քանի որ վերջին երեք տարիներին աղքատության հաղթահարման հստակ միտումներ են արձանագրվել, պարզապես դրանք նկատել է պետք եւ խնայողությունները դրամով պահել, քանի որ երկրի վարկանիշի ցածր լինելու պատճառներից մեկը տնտեսության խիստ դոլարացվածությունն է: Վերջին երեք տարիներին խնայողությունները ՀՀ դրամով պահած քաղաքացիները, ԿԲ նախագահի վստահեցմամբ, առնվազն 30 տոկոս շահել են, հակառակ վարվողները՝ նույնքան տուժել: ԿԲ նախագահը նաեւ ոչ բարձր գնաճ երաշխավորեց եւ ընդգծեց, որ երկիրը կայուն գնաճային փուլում է, ինչը պետք է որ դրամով խնայողությունները պահողների ապահովությունը անխափար պահի:

Արտարժույթի վարքագիծն անկանխատեսելի է, համապատասխան մեթոդաբանություն չկա, եւ լողացող փոխարժեքի քաղաքականության պարագայում փոխարժեքը ձեւավորվում է շուկայում, իսկ շուկայի վրա ազդող գործոնները բազմաթիվ են ու իրարամերժ: Տիգրան Սարգսյանը վստահեցրեց, որ վերջին շրջանում հստակ ձեւավորվել է դրամի արժեւորման միտում՝ պայմանավորված մեծ պահանջարկով, ինչը հիմնավորվում է նախ պայմանավորված մեծածավալ արտարժութային ներհոսքի հանգամանքով:

ԿԲ նախագահի վստահեցումներին հակառակ պատգամավորներից շատերը դրամի արժեւորումն արհեստական համարեցին, իսկ երեք տարի առաջ իրականացված ոսկու պետական պաշարների վաճառքը՝ 30 տոկոս վնաս արձանագրած գործարք: ԿԲ նախագահն ի պատասխան հայտարարեց, որ ոսկու վաճառքից ԿԲ-ն մոտ 3 մլրդ դրամ շահույթ է ստացել, իսկ հակառակ պնդումներն հասարակությանը թյուրիմացության մեջ գցելու փորձեր են: Ոսկին հարստության կուտակման գործառույթ ունի եւ պաշարների վերականգնումը իմաստ կունենա այն պարագայում, երբ համախառն արտաքին ակտիվներն ավելին լինեն, քան արտաքին պարտքերը: Այսօր մեր երկրում պատկերը ճիշտ հակառակն է:

Ի պատասխան հարցերի տեսք ստացած շարունակաբար ցտսվող լուրերի, Տիգրան Սարգսյանը տեղեկացրեց. «ԿԲ հավաքարարի աշխատավարձը շատ ավելի ցածր է, քան պատգամավորինը: Եթե ցանկություն ունեն, կարող են գալ եւ ընդունվել աշխատանքի»: Այս տեղեկացում առաջարկին սակայն հետեւեց Սարգսյանի ոչ հուսադրող վիճակագրությունը. «Ամեն տարի մոտ 50-60 հոգի անցնում են տարին երկու անգամ կազմակերպվող դասընթացները, բայց նրանցից միայն 5-ն են աշխատանք ստանում ԿԲ-ում»: ԿԲ ավտոպարկն էլ, գերատեսչության ղեկավարի հավաստմամբ, քանակական փոփոխություններ չի կրել 1994-ից, չի ներառում շքեղ մեքենաներ, ներառում է մեկ թանկարժեք եւ ներկայացուցչական գործառույթ ունեցող մեքենա:

Պ. Ն.

«Եթե ես վարչապետ լինեի, կսկսեի դպրոցների, հիվանդանոցների ամրացումից»

1-ին էջից

Սեյսմակայուն շինարարության հայկական ասոցիացիայի նախագահ **Միքայել Մելքումյանի** գնահատմամբ, Հայաստանն արդեն կառուցված շենքերի սեյսմակայունացման ոլորտում (այս դեպքում սեյսմամեկուսիչներ տեղադրվում են թույլ շենքերի ամրացման համար) համաշխարհային լիդեր է:

Մեկ բարձրահարկի համար անհրաժեշտ սեյսմամեկուսիչների միջին քանակի գինը տատանվում է 550-750 դոլարի սահմաններում: Ամենաուշագրավն այն է, որ սեյսմամեկուսիչներով շինարարությունը մի քանի անգամ էժան է սովորական տեխնոլոգիաներով շենքերի կառուցման ծախսերից եւ ցեմենտի, եւ ամրանների օգտագործման առումով: Հայաստանում առայժմ միայն վերը հիշատակված շինարարական կազմակերպությունն է սկզբունք դարձրել սեյսմամեկուսիչների օգտագործումը: Հետաքրքրական է նաեւ, որ մեր արտադրած սեյսմամեկուսիչները գնում են դրսում, բայց ոչ Հայաստանում: Դրանցով հետաքրքրվում են Իրանը, Թուրքիան, Հնդկաստանը, Ռումինիան, Նեպալը, Ռուսաստանը, Իտալիան, գնում են, որովհետեւ հայկականն ավելի էժան է, քան նույնիսկ իրենց երկրներում արտադրվածը: Հայաստանում սեյսմամեկուսիչներ արտադրվում են «Ռեզինե նորույթ» ՍՊԸ-ում, ավտոդողերի գործարանում, ռեզինատեխնիկական գործարանում:

Գիտնականը համոզված է, որ միայն անտեղյակության ու անգրագիտության պատճառով գլխավորապես մասնավոր ոլորտ ներկայացնող մեր շինարարները չեն հետաքրքրվում սեյսմամեկուսիչներով: Նաեւ այն պատճառով, որ «նրանք չեն կարողանում ջարդել անցյալից եկած արատավոր մտածողության իներցիան»:

Ի՞նչ կլինի Երեւանի հետ

Երեւանը տենդի մեջ գցած շինարարությունն արդյոք երկրաշարժի դեպքում լրացուցիչ ավերածությունների սպառնալիք չի՞ ստեղծում, եթե նկատի ենք առնում հավելակառույցները, օժանդակ պատշգամբները, շենքերի հիմքերի ձեւափոխություններն ու բնակարանների ներսի կամայական վերակառուցումները: Միքայել Մելքումյանի համոզմամբ, ամեն մի այդպիսի միջամտություն եթե գրագետ իրականացվի, ոչ մի սպառնալիք չկա: Բայց բոլոր ու կողմերս խախտումները շենքերի ներքին ու արտաքին կառուցվածքներում, անկասկած, վտանգ են եւ մեծ վտանգ: «Ազգի» հարցին, թե գիտնականն ինչպես է գնահատում սեյսմիկ ռիսկի վտանգը Երեւանի կոնկրետ թաղամասերում, Միքայել Մելքումյանը պատասխանեց. «Երեւանի տարածքի մոտ 45 տոկոսը գտնվում է բարձր ռիսկի գոտում: Մենք հաշվարկել ենք, որ եթե Երեւանում Գառնիի կամ Սպիտակի երկրաշարժի ուժգնության ցնցումներ լինեն, շենքերի 80 տոկոսը կքանդվի, եւ կունենանք 300 հազար զոհեր: Երեւանի վիճակն անմխիթար է, որովհետեւ քաղաքը կառուցված է խորհրդային նորմաներով, որոնք թերագնահատել են սեյսմիկ ռիսկը»:

Ոմանք ինչ իմաստ ունի 17-20 հարկանի շենքերի կառուցումը Երեւանում: Դա շուկայի պահանջն է, եւ ըստ երեւույթին, անկիրթ շուկայի պահանջը, որ մեծ գումարներ ու ներդրումներ է անում կասկածելի շինարարական ծրագրերում:

Թերեւս միակ մխիթարությունն այն է, որ Փարաքարի օջախը, որ Երեւանի տարածքի ամենաաշխույժ հասվածն է, վերջին տարիներին անընդհատ լիցքաթափվում է մանր ցնցումներով: Այսինքն, էներգիայի կուտակումներ չեն առաջանում:

Հայաստանի տարածում սեյսմիկ վտանգի տեսակետից հարավային շրջանները կարող են տագնապահարույց համարվել: Այստեղ բավական ժամանակ անդորր է, իսկ դա սովորաբար ընդերքում էներգիա կուտակվելու նշան է:

Հայաստանում, իհարկե, մշակվել է սեյսմիկ ռիսկի նվազեցման հանրապետական ծրագիր: Դրա արժեքը 4 մլրդ դոլար է: Այն պաշտոնապես ընդունվել է կառավարության կողմից, բայց առայժմ ոչինչ չի ձեռնարկվում՝ զուտ ֆինանսի պատճառով: Միջազգային ծրագրերի ու կազմակերպությունների ներարկումներով իրականացվում են նույնպես խիստ կարեւոր ծրագրեր, ինչպիսիք են ճանապարհների եւ ոռոգման համակարգի վերակառուցումները: Բայց ինչպես գիտնականը բնորոշեց, այդ բոլոր ենթակառույցները մի վայրկյանում փոշի կդառնան, եթե երկրաշարժ լինի: «Եթե ես վարչապետ լինեի, կսկսեի դպրոցների, հիվանդանոցների ամրացումից եւ կառավարական շենքերից, որտեղից պետք է ղեկավարեն արտակարգ իրավիճակը», եզրափակեց նա:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ժե տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենյակ /հեռ 581841
Համակարգ. ծառայություն /հեռ 582483
[illegible] ծառայություն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Եվրոպական կրթական համակարգին պետք է անցնել խորհրդայինի որակները պահպանելով

Կրթության նախարարին դուր չի գալիս «կրթական բարեփոխումներ» արտահայտությունը

Երրորդ անգամ կրթության նախարար դառնալու առաջարկն ընդունելուց առաջ Լեւոն Մկրտչյանը երկար է խորհել կրթության համակարգի խնդիրների մասին, ինչը երեկ արտահայտվեց նրա հրավիրած բավականին երկարաձգված մամլո ասուլիսում, որի ընթացքում նախարարը խոսեց հիմնականում կրթական հարցերի մասին, իսկ գիտության ոլորտին խոստացավ անդրադառնալ ավելի ուշ՝ մի քանի ամսից: Եվ այսպես, ինչպե՞ս է պատկերացնում Լեւոն Մկրտչյանը կրթության ոլորտում առկա խնդիրներն ու դրանց լուծման ուղիները, ներկա փուլում ի՞նչ բացթողումներ է տեսնում:

Սկզբունքային հիմնահարցեր

Նախարարի հանձնարարականով լրագրողները հնարավորություն կունենան ճեպազրույցներ ունենալու նախարարության ստորաբաժանումների ղեկավարների հետ, այդ թվում՝ լեզվի տեսչության, որոնք տասը օրը մեկ կներկայացնեն իրենց մեկամսյա հաշվետվությունը: Դրա նպատակը կրթական ոլորտում կատարվող փոփոխություններին հասարակությանն իրազեկելն է, նաեւ քննադատություններին ու դժգոհություններին ունկնդիր լինելն է: Ի տարբերություն Սերգո Երիցյանի, Մկրտչյանին բնավ դուր չի գալիս «կրթական բարեփոխումներ» արտահայտությունը. «Հայաստանում այնքան ենք խոսել ամեն տեսակի բարեփոխումներից, որ լավ կլինի այդ բառը փոխարինենք մեկ ուրիշով: Իմ պատկերացմամբ, բարեփոխումն այն է, երբ մենք ցանկանում ենք փոխել մի բան, որը կարիք ունի արմատական փոփոխության: Ժողովուրդը հաջորդական քայլերը չի տեսնում եւ սկսում է կասկածանքով նայել դրան: Մենք ունեցել ենք խորհրդային կրթական համակարգ, որի որակը շատ բարձր էր ու բավարարում էր կրթական դաշտի պահանջները: Հիմա ձեւավորվում է կրթական նոր համակարգ, եւ մենք պարտավոր ենք մեր կրթական որակներով մոտենալ եվրոպական պահանջներին: Հասարակությունը պիտի վստահ լինի, որ մենք փորձում ենք դրան գնալ՝ խորհրդային դպրոցի որակը պահպանելով: Կրթության ոլորտը քննադատվում է, որովհետեւ մարդիկ չեն տեսնում փոփոխությունների հաջորդականությունն ու շարունակականությունը: Մենք առանց թաքցնելու պետք է խոսենք բոլոր խնդիրների մասին, որպեսզի մարդիկ հասկանան դրանց վերջնական նպատակներն ու պատկերացնեն դրանց հասնելու ճանապարհը»:

12-ամյա կրթություն

«Ճիշտ չէ, որ երեխան սովորի որոշակի ժամկետից շատ, ճիշտ չէ, որ 20 տարի նվիրի պրոֆեսիոնալ կրթությանը: Այսինքն, եթե հանրակրթությունը դարձնում ենք 12 տարի, ապա պետք է հասկանանք, որ պետք է նվազեցվի բակալավրիատի կամ մագիստրատուրայի տեւողությունը: Մենք չպետք է երեխային լրացուցիչ ծանրաբեռնվածության տակ դնենք, ինչը նրանից տարիներ կգողանա: Իմ տպավորությամբ, մենք վերցրել ենք 10-ամյան, ձգել-դարձրել ենք 12-ամյա: Ավագ դպրոցում չկա որեւէ սկզբունք, հայեցակարգ, մինչդեռ նոր համակարգը պետք է արդարացվի, որպեսզի աշակերտը դպրոցում ստացած գիտելիքներով բուհ ընդունվի», ասաց նախարարը, նշելով, որ 12-ամյա կրթական համակարգի մասին ավելի մանրամասն կխոսվի հաջորդ ասուլիսում:

Անորակ դասագրքերից ե՞րբ ենք ազատվելու

Հանրակրթական դպրոցներում անորակ դասագրքերի առկայությունը, նախարարի ասելով, այսօր չափազանց մտահոգիչ է: Դրանցից ազատվելու վերաբերյալ **«Ազգի»** հարցին ի պատասխան նա ասաց. «Դասագրքերի որակը դառնում է վճռական, եկել է որակի մասին խոսելու ժամանակը: Պետք է մեծ ուշադրություն դարձնենք դասագրքերին, որովհետեւ դրանք կամ ակադեմիական են, կամ խրթին տեքստերով, ինչը տվյալ առարկայի հանդեպ հակակրանք է առաջացնում դպրոցականների մեջ»:

Բարձրագույն կրթությունը անկում է ապրում

«Նախկինում մեր բարձրագույն կրթության մակարդակը համեմատում էինք եվրոպական երկրների հետ, այսօր արդեն համեմատում ենք ասիական եւ թուրքական կրթական մակարդակի հետ: Բարձրագույն կրթության անկումը զգացվում է հստակ կերպով: Ձեւի հետեւից ընկնելով մոռանում ենք բովանդակությունը: Բուհական խորհուրդների գործը ոչ թե միայն ռեկտոր ընտրելն է, այլեւ կառավարման գործընթացով լիարժեք զբաղվելը: Այն, ինչ կատարվում է այսօր, հեռու է բավարար լինելուց»:

Կրթական համակարգը կուսակցականացնելու դեմ

Իր կարեւոր սկզբունքներից մեկը դաշնակցական նախարարը համարում է կրթական համակարգը կուսակցական խաղերից զերծ պահելը: «Եթե սա որպես սկզբունք ընդունենք, համակարգին շատ կօգնի: Չպետք է անել բաներ, որոնք խաթարելու են դժվարությամբ պահպանված որոշակի արժեքները»: Իսկ դրանք արդեն խաթարվում են, օրինակ, վերջին զանգի օրվան նվիրված «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության կազմակերպած համերգի ժամանակ «Դինամո» մարզադաշտում հավաքված Աբովյան քաղաքի ուսուցիչներն ու աշակերտները սրտառուչ խոսքեր են հղել կուսակցության ղեկավարին, իսկ մայրաքաղաքի մի շարք դպրոցներում, օրինակ, Էրեբունի համայնքի թիվ 178 դպրոցում, տնօրենի առաջարկով ուսուցիչների «հանրապետականացում» է իրականացվել:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

www.azg.am

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ [illegible] ԹԵՄԱՆԵՐՈՎ

Այլատյացությունը կկործանի Ռուսաստանը

1-ին էջից

Կինեմատոգրաֆիստների միության նախագահ **Ռուբեն Սահակյանցի** խոսքը յուրօրինակ իրարանցում առաջացրեց: Սահակյանցը նշեց, թե հարկ է արժանի հակահարված տալ: Նման հայտարարությունից հետո արդեն իրարանցման մեջ Սահակյանցը լրացրեց խոսքը, թե ասածը չի նշանակում ինչ-որ բան անել Հայաստանում ռուսների դեմ, մոռանալով, որ ռուսները մեր բարեկամներն են:

Կարծիքներ հնչեցին, թե սափրագլխային շարժումը մեծագույն վտանգ է ռուսաստանյան իշխանության համար, եւ եթե ռուսաստանցիները չպարզեն այդ շարժման արմատներն ու նպատակները, կհասնեն կործանման: Միեւնույն ժամանակ, Ռուսաստանում իրավիճակին հետեւում եւ ընդհանուր առմամբ արձագանքում է Ռուսաստանի հայերի միությունը, որի փոխնախագահ **Վլադիմիր Աղայանը** երեկվա հանդիպման ժամանակ կարեւորելով հարցի արդիականությունը եւ դասապարտելիությունը, նշեց, որ ճիշտ չի լինի նույն մեթոդներով պայքարել սափրագլուխների դեմ: Ըստ Աղայանի, ճիշտ չէ նաեւ մոտեցումը, թե այս ամենն ուղղված է հայերի դեմ: Ի դեպ, Ռուսաստանի հայերի միությունը եւ անձամբ նախագահ Արա Աբրահամյանը հետեւողական են վերջին ամիսների սպանությունների քննությունների նկատմամբ կլոր սեղանների ու ասուլիսների միջոցով իրազեկ պահելով հասարակությանը:

Իսկ թե նշվածից ավելի ի՞նչ են անում Ռուսաստանի հայերի միությունը եւ Արա Աբրահամյանը, Վլադիմիր Աղայանը հակադարձեց հարցով. «Իսկ ի՞նչ ենք անում մենք բոլորս»: Ըստ էության խնդրի վրա ուշադրություն հրավիրելու եւ լուծումներ ստանալու հարցում պետք է գործի ոչ միայն Ռուսաստանի հայերի միությունը, այլեւ Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպանությունը, Հայաստանի արտգործնախարարությունը, բոլոր այն կառույցներն ու մարդիկ, որոնք իրենց դերակատարմամբ կարող են նպաստել խնդրի լուծմանը:

Հանդիպմանը ներկա Հայաստանի ԱԳՆ Ռուսաստանի բաժնի վարիչ **Մարիա Բաբայանի** ներկայացմամբ, հայրենի արտաքին գործերի գերատեսչությունն արել եւ անում է հնարավորը՝ իր մտահոգությունը հայտնելով համապատասխան կառույցներին: Հանուն արդարության պետք է նշել, որ արտգործնախարարության «ձայնը» լսվել է, բայց կարծես միայն վերջին օրերին: Մինչդեռ ԱԳՆ աշխատակցուհու խոսքերով, անգամ դեսպանությունը Ռուսաստանում աշխատում է ակտիվորեն, հանդիպումներ անցկացնում, իր մտահոգությունը հայտնում գրավոր ձեւակերպումներով:

Ժուռնալիստների միության նախագահ **Աստղիկ Գեւորգյանն** իր խոսքում իրավացիորեն նկատեց, որ Հայաստանի ստեղծագործական միությունների եւ մտավորականության ներկայացուցիչների հայտարարությունը Ռուսաստանում հայերի սպանության առնչությամբ ուշանում է, քանի որ ֆաշիստական կազմակերպությունները Ռուսաստանում սկսել են գործել դեռեւս ԽՍՀՄ փլուզումից անմիջապես հետո: Ըստ Գեւորգյանի, փոխանակ միմյանց մեղադրելու, յուրաքանչյուրս իրեն պիտի հարց տա, թե ի՞նչ է անում ինքը: Միեւնույն ժամանակ Աստղիկ Գեւորգյանն ընդգծեց, որ որքան էլ հասարակական կազմակերպությունները, մտավորականությունը փորձեն ինչ-որ բան անել, արդյունք կլինի, եթե թիկունքում լինեն պետությունը, արտգործնախարարությունը, դեսպանությունը:

Պետական մոտեցումը կարեւոր է թեկուզ նրանով, որ եթե այդ սպանություններից մեկի գործով մեղադրյալ լինի եւ դատավճիռ կայացվի, ապա այլեւս նման բաներ չեն կրկնվի: Ընդ որում, ըստ Աստղիկ Գեւորգյանի, բնավ էլ կարիք չկա այս ամենի շուրջը հակառուսական հիստերիա բարձրացնելու:

Ինչեւէ, ելնելով Ռուսաստանում տիրող իրավիճակից, Հայաստանի ստեղծագործական միություններն ու մտավորականության ներկայացուցիչներն իրենց հայտարարության նախագծում պահանջում են, որ Հայաստանի արտգործնախարարն անհապաղ բացատրություն պահանջի Հայաստանում Ռուսաստանի դեսպանից՝ չբացահայտված սպանությունների առնչությամբ: Երկրորդ պահանջն է, որ ՀՀ ԱԳՆ ղեկավարությունը Երեւան կանչի Ռուսաստանում Հայաստանի դեսպանին՝ հիշեցնելու, որ քաղաքակիրթ երկրներում դիվանագիտական ներկայացուցչությունների առաջնահերթ պարտականությունը հայրենակիցների կյանքի եւ կայքի ապահովությանն ուղղված աշխատանքն է: Հայտարարությամբ ամրագրված երրորդ պահանջը վերաբերում է Վարդան Օսկանյանին, որպեսզի վերջինս Ռուսաստանի ԱԳ նախարարին փոխանցի Ռուսաստանում հայերի սպանության եւ հակահայկական այլ երեւույթների դեմ Հայաստանի ազգաբնակչության տագնապն ու վրդովմունքը:

Կքննարկվի Հայաստանի երիտասարդության ազգային զեկույցը

Երեկ մեկնարկեց երիտասարդական համաժողովը

Այսօր Երեւանի պետական համալսարանում 80 հասարակական կազմակերպություններից շուրջ 300 երիտասարդներ կքննարկեն Հայաստանի երիտասարդության ազգային զեկույցը, որը մշակել է ՀՀ մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարությունը: Զեկույցի քննարկումն ընդգրկված է երեկ մեկնարկած «Երիտասարդություն. իրականություն, հեռանկարներ» խորագրով երկրորդ համաժողովի ծրագրում: Համաժողովին մասնակցում են երիտասարդներ ինչպես ողջ հանրապետությունից, այնպես էլ Լեռնային Ղարաբաղից եւ Ջավախքից: Եռօրյա համաժողովը, որ կազմակերպել է մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարությունը, նպատակ ունի հանրությանը տեղեկացնել երիտասարդական դաշտում գործող կազմակերպությունների գործունեությանը, նպաստել հասարակական դաշտ-պետություն կապի ամրապնդմանը, երիտասարդությանն առնչվող խնդիրներ բարձրացնել:

Երեկ պետհամալսարանում տեղի ունեցած բացման արարողությանը մասնակիցներին ներկայացվեց ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի ուղերձը, որում կարեւորվում էր պետական շինարարության գործում երիտասարդության մասնակցությունը, ինչպես նաեւ համաժողովում ընդգրկված հանրային քննարկումները Հայաստանի երիտասարդության ազգային զեկույցի վերաբերյալ:

Երիտասարդական ավելի քան 50 կազմակերպություններ «Մտքերի տոնավաճառ» կոչվող ցուցահանդեսում ներկայացնում էին իրենց գործունեությունը: «Հայկական փի ար ասոցիացիան», օրինակ, զբաղվում է մեր երկրում «փի ար»-ի՝ հասարակայնության հետ կապերի, ինստիտուտի ներդրմամբ: Կազմակերպության նախագահ **Աստղիկ Ավետիսյանի** գնահատմամբ՝ այս ճանապարհին դեռ շատ անելիքներ կան: «Երիտասարդական կազմակերպություններին, լիդերների հետ ենք աշխատում, նրանցից ոմանց ընտրություններին ենք պատրաստում, աշխատում ենք նրանց իմիջի, հռետորիկայի վրա», ասաց Ա. Ավետիսյանը, սակայն աշխատանքներին չխոչընդոտելու համար չպարզաբանեց՝ ովքեր են այդ երիտասարդները:

Համաժողովի օրակարգում էր նաեւ երիտասարդական դաշտի եւ տարբեր կառույցների հետ աշխատանքին, մարզային երիտասարդությանը վերաբերող տարբեր հարցերի քննարկումը:

Մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի փոխնախարար **Արթուր Պողոսյանի** գնահատմամբ՝ ամենակարեւորը Հայաստանի երիտասարդության ազգային զեկույցի հանրային լսումները կազմակերպելն է: Զեկույցը կազմվել է շուրջ մեկ տարվա աշխատանքի արդյունքում, ներկայացված են ՀՀ-ում երիտասարդական քաղաքականությունը, սոցիալ-տնտեսական ոլորտը, կրթությունը, հոգեւոր-մշակութային ոլորտը, երիտասարդների առողջությունը, երկրում երիտասարդների քաղաքացիական եւ քաղաքական մասնակցությունը, իրավական ոլորտը, տարածաշրջանային եւ միջազգային համագործակցությունն ու սփյուռքը: Մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարությունը երեկ ընդունեց Եվրախորհրդի երիտասարդական քաղաքականության վարչության պատվիրակությանը: Բացի հայկական կողմից, մեր երիտասարդության մասին նման զեկույց պատրաստել են նաեւ եվրոպացի գործընկերները, ովքեր այսօր կմասնակցեն հանրային քննարկումներին: Եվրախորհրդի ներկայացուցիչները Հայաստանի ներկայացրած զեկույցի վերաբերյալ շատ առարկություններ չունեին, բացի մեկ հարցից. «Տարածաշրջանային եւ միջազգային համագործակցություն, սփյուռք» գլխում գրված է. «Շատերին հայտնի հայկական սփյուռքը ձեւավորվել է Առաջին համաշխարհային պատերազմից հետո: Օգտվելով աշխարհում գոյություն ունեցող իրավիճակից՝ Օսմանյան Թուրքիան իրականացրեց Հայոց ցեղասպանությունը. ավելի քան 1,5 մլն հայ ուղղակի ոչնչացվեց: Եղեռնից մազապուրծ հայերը ցրվեցին աշխարհով մեկ»: Այս ձեւակերպումը, եվրոպացիների գնահատմամբ, կարող է մեր հարեւանների բողոքի առիթ դառնալ: Արթուր Պողոսյանի խոսքով՝ փաստաթղթում ոչ թե փորձ է արվել քաղաքական գնահատական տալու, այլ պարզապես արձանագրվել է փաստը՝ ներկայացնելու սփյուռքի գոյության հիմքը: Ամեն դեպքում, հարցն այժմ քննարկվում է մեր երկրի արտգործնախարարության եւ ԵԽ քաղաքական հարցերի տնօրենության հետ:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

«Հարավային Կովկաս» եւ «Արեւելյան Անատոլիա» տերմինների քաղաքականացված սխալ կիրառումը

Հայ քաղաքական մտքի պատմությունն օտարածին ազդեցությունների դիմակայելու գիտելիքներով հարուստ զինանոց ունի: Միեւնույն ժամանակ հայոց պատմությունը վկայում է, որ յուրաքանչյուր զիջում, ի հաշիվ ազգային արժեքների, լի է աղետաբեր հետեւանքներով:

Ազգային ինքնագիտակցությամբ օժտված աշխարհայացքի արհեստականորեն նեղացման եւ խեղաթյուրման միջոցներից է սադրիչ քաղաքական նպատակներ հետապնդող հակագիտական մոտեցմամբ, պատմական ու արդի աշխարհագրական անունների աղճատումով տարածաշրջանի քարտեզի աղավաղումը:

Վերջին տարիներին միջազգային տարբեր կազմակերպությունների մեջ ընդգրկվելու խնդիրը առաջնային դարձնելով, արտաքին աշխարհի քաղաքական եւ տնտեսական ազդեցությունները Հայաստանի Հանրապետության նկատմամբ ավելի ու ավելի են ուժեղանում: Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիս-արեւելքում գտնվող Արեւելյան Հայաստանի օրգանական մասերը՝ Հայաստանի Հանրապետությունը եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը (Արցախի լեռնային մասը) միջազգային ատյաններում ու փաստաթղթերում արագորեն ներառվում են այս տարածքի համար արհեստականորեն թխված «Հարավային Կովկաս» հասկացության մեջ, իսկ հայորդիների սուրբ արյան գնով ամբողջատիրական գաղութային ճիրաններից ազատագրված հայրենի Արցախի տարածքները հայտարարվում են «գրավյալ», բոլոր բացասական հետեւանքներով:

Ըստ հին եւ միջնադարյան սկզբնաղբյուրների, ինչպես նաեւ նոր եւ նորագույն ժամանակների աշխարհագրական, երկրաբանական եւ գեոմորֆոլոգիական մասնագիտական գրականության մեջ ընդունված տեսակետի, խնդրո առարկա «Կովկաս» հասկացությունը ընդգրկում է Կովկասյան լեռնաշղթան իր ճյուղավորումներով՝ հարավում հասնելով մինչեւ Կուր գետից հյուսիս եւ հյուսիս-արեւելք ընկած շրջանները: Ըստ Ստրաբոնի (մ.թ.ա. 64/63-23/24 մ.թ.), Կովկասի հարավային ճյուղավորումները ընդգրկում են Վիրքի միջին մասը եւ մոտենում Հայկական եւ, այսպես կոչված, Մոսխական լեռներին: «Հայաստանում է սկիզբ առնում Կուրը եւ, հոսելով դաշտավայրով, հյուսիսից իր մեջ է առնում Կովկասից հոսող վտակները», գրել է հույն աշխարհագրագետը: Հազարամյակների ընթացքում Հայաստանը աշխարհագրորեն առանձին է եղել Կովկաս հասկացությունը ընդգրկող որեւէ միավորից (Հյուսիսային, Կենտրոնական կամ Մեծ, Հարավային, Արեւելյան եւ Արեւմտյան Կովկաս): Այլ հարց է ժամանակի ընթացքում հայերի ներդրումը կովկասյան երկրների տնտեսական եւ մշակութային կյանքում:

Դեռեւս XIX դարում Կովկասում եւ ավելի հարավ ընկած տարածքներում Ռուսական կայսրության նվաճումներից հետո ստեղծվեցին վարչաքաղաքական միավորներ: Ժամանակի ընթացքում Կովկասից հարավ ընկած տարածքներին տրվեց «Անդրկովկաս» ընդհանուր անվանումը՝ նաեւ Արեւելյան Հայաստանի զգալի մասի ընդգրկումով, սակայն որի հարավային երկրամասերը մնացին պարսից տիրապետության տակ: Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիս-արեւելյան լեռնային համակարգը՝ Գուգարաց, Ջավախքի, Կեչուտի, Բազումի, Թռեղի, Ացողի, Եղնախաղի, Ձարիշատի, Կարմիր-Փորակի, Սեւորդեաց, Կայան, Փամբակի, Արեգունի, Ծաղկունյաց, Գեղամա, Վարդենյաց, Սոդքի, Սյունիքի, Բարկուշատի, Բաղաց կամ Արեւիքի, Քաշաթաղի, Մռավի, Արցախի, Դիզափայտի եւ այլ լեռների ու լեռնաշղթաների ընդգրկմամբ արհեստականորեն անվանվեց «Փոքր Կովկաս», իսկ խորհրդային իշխանության տարիներին «Անդրկովկաս» տերմինը սկսեց կիրառվել որպես Հայկական, Վրացական եւ Ադրբեջանական խորհրդային հանրապետությունները ներառող աշխարհագրական տարածաշրջանի անվանում: Ընդ որում, 1921 թվականին պարտադրաբար Մոսկվայի մարտի 16-ի, Կարսի հոկտեմբերի 13-ի «պայմանագրերով» եւ նույն թվականի հուլիսի ՌԿ(բ)Կ Կովկասյան բյուրոյի որոշումներով Արեւելյան Հայաստանի Կարսի մարզը եւ Սուրմալուն բռնակցվեցին Թուրքիային (որի կառավարողները հայերի ցեղասպանությամբ արդեն հայազրկել էին Արեւմտյան Հայաստանը), Նախիջեւանը եւ Լեռնային Ղարաբաղը՝ Ադրբեջանական ԽՍՀ-ին, Ջավախքի Ախալքալաքի գավառը եւ այլ հայկական տարածքներ՝ Վրացական ԽՍՀ-ին:

Համեմատական լեզվաբանության մեջ ընդունված դասակարգմամբ՝ հայերենը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքի առանձին ճյուղ է, իսկ ոչ-հնդեվրոպական՝ կովկասյան լեզվաընտանիքին են պատկանում քարթվելական կամ հարավկովկասյան, աբխազա-ադիղեյական կամ արեւմտակովկասյան, վեյնախյան-դաղստանյան կամ արեւելակովկասյան լեզուները: Թ. Գամկրելիձեի եւ Վ. Իվանովի «Հնդեվրոպական լեզուն եւ հնդեվրոպացիները» (1984 թ.) գրքում ուրարտերենը եւ քարթվելերենը համարվել են «Հարավային Կովկասի» լեզուներ, իսկ նույն գրքում զետեղված քարտեզում նախաքարթվելերենի տարածման ոլորտում նշված են Կովկասից մինչեւ Հայկական լեռնաշխարհի կենտրոնական եւ արեւելյան տարածքները՝ Գուգարքի, Այրարատի զգալի մասի (ներառյալ Արարատ-Մասիս լեռան շրջանը), Արածանիի ակունքների եւ Վանից հյուսիս-արեւելք ընկած շրջանների, ինչպես նաեւ Նախիջեւանի, Սյունիքի, Ուտիքի ու Արցախի ընդգրկմամբ: Այդ քարտեզում հայերեն լեզվի «նախնական կրողների» համար «թողնված է» միայն Վանա լճից հյուսիս՝ մինչեւ Արաքսի հովիտը տարածվող շրջանը:

Այսինքն՝ Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիսարեւելյան հատվածի «Հարավային Կովկաս» համարելու խնդիրը ծագում է «անդրկովկասյան» խմորումից: Իսկ «ադրբեջանցի-թուրք» վայ-քարտեզագիրների եւ «քաղաքագետների» հայկական հողերի նկատմամբ հավակնությունների պայմաններում ակնբախ են դառնում՝ իբր թե տարածաշրջանային «համագործակցության» համար, դրսից պարտադրվող եւ ոմանց կողմից ընդունվող «Հարավային Կովկաս» աշխարհագրական անվանմանը հետեւելու ողջ վնասակարությունը հայ ազգի եւ Հայոց անկախ պետականության համար: Ինչպես Եղիշեն է ասել. «Բոլոր չարիքները մարդու միտքն են ծնում անուսումնությունից»:

Ըստ պատմական սկզբնաղբյուրների, Հայաստանն ամբողջապես ներառել է Հայկական լեռնաշխարհը (հնագույն աղբյուրներ՝ Հայկական լեռներ կամ Արարատի լեռներ)՝ Կուրի ու Արաքսի, Ճորոխի, Եփրատի ու Տիգրիսի հովիտներով ու հարակից Հյուսիսային Միջագետքի (ներառյալ Հայոց Միջագետքը) հարթավայրերով: Հայկական լեռնաշխարհի երկրաբանական-գեոմորֆոլոգիական-աշխարհագրական տերմինը գիտական գրականության մեջ կիրառվում է՝ բնութագրելով Հայաստանի ֆիզիկաաշխարհագրական դիրքը եւ լեռնագրական կառուցվածքը: Հայկական լեռնաշխարհի տերմինը բացարձակապես գիտական է, ընդգրկելով հազարամյակների խորքից եկող հայոց պատմաաշխարհագրական բնական միջավայրի մեծագույն մասը (հայոց բնաշխարհի մյուս մասն է Միջերկրականի եւ Տավրոսի շրջանում գտնվող Կիլիկիան):

Պատմության ընթացքում նվաճող-հակամարտող տերությունների միջեւ Հայաստանի քաղաքական բաժանումների հետեւանքն են Արեւելյան Հայաստանը եւ Արեւմտյան Հայաստանը: Արեւմտյան Հայաստանում (Փոքր Հայք, Բարձր Հայք, Տայք, Տուրուբերան, Ծոփք, Աղձնիք, Մոկք, Վասպուրականի արեւմտյան եւ կենտրոնական գավառներ, Այրարատի արեւմտյան գավառներ, Կորդուք, Կորճայք եւ Կիլիկիա), ինչպես նաեւ Օսմանյան կայսրության այլ տարածքներում XIX դարի վերջին եւ XX դարի առաջին տասնամյակներին թուրք վայրենին իրագործեց Մեծ եղեռնը, իսկ իրեն «քաղաքակիրթ» համարող մարդկությունը նրան թողեց անպատիժ: Շարունակվող մշակութային եղեռնի արտահայտություններից է Արեւմտյան Հայաստան անվան փոխարինումը «Արեւելյան Անատոլիա» անվանումով, ինչը գիտական չէ:

Անատոլէ հունարեն նշանակում է արեւելք, իսկ անատոլիկոս՝ արեւելյան: Փոքր Ասիայում՝ Կապադովկիայից, Լիկաոնիայից եւ Կիլիկիայից արեւմուտք VII-IX դարերում, ի թիվս բյուզանդական այլ բանակաթեմերի, գոյություն է ունեցել «Անատոլիկոն» կոչվող բանակաթեմը: Մասնագիտական գրականության մեջ Անատոլիա անվանումը ավելի լայն իմաստով կիրառվում է միայն Փոքր Ասիայի կապակցությամբ: Իսկ քանի որ Փոքր Ասիան գտնվում է Հայկական լեռնաշխարհից արեւմուտք, ուստի Անատոլիա (իր որեւէ հատվածով՝ արեւմտյան, կենտրոնական կամ արեւելյան) անվան թե՛ գիտական եւ թե՛ ավելի լայն կիրառումը չի կարող լինել Փոքր Ասիայի սահմաններից դուրս, ուստի չի կարելի տարածել Հայկական լեռնաշխարհի արեւմտյան կամ որեւէ այլ մասի վրա:

Շրջանառության մեջ դնելով «Արեւելյան Անատոլիա» արտահայտությունը՝ թուրք զավթիչները եւ նրանց հովանավորներն ու դաշնակիցները ցանկանում են մոռացության տալ արհեստածին Թուրքիայի բռնազավթած հայկական հողերի ազգային պատկանելության եւ պահանջատիրության խնդիրը: Օրինակ, Արեւմտյան Հայաստանը, որպես հայոց բնօրրանի մի մաս, անտեսված է պատմական Մետաքսի ճանապարհի արդի միջազգային պատմամշակութային ծրագրում, իսկ Արեւելյան Հայաստանից նշվում են միայն Հայաստանի Հանրապետության մի քանի պատմական վայրեր:

Արեւելյան Հայաստանի տարածքների մի մասը՝ Հայաստանի Հանրապետությունը եւ ԼՂՀ-ն՝ Արցախի ազատագրված տարածքներով հանդերձ այսօր կազմում են հայոց պետությունը (Արեւելյան Հայաստանի մի մասում)՝ Հայկական լեռնաշխարհում ավելի քան հինգհազարամյա պատմություն ունեցող հայոց պետականության իսկայական արհավիրքներ վկայած ժառանգորդը: Արեւելյան Հայաստանի մնացած մասը՝ Կարսի շրջանը եւ Մասյացոտն գավառը, Ուտիքի զգալի մասը, Արցախի՝ ազատագրմանը սպասող մասը, Նախիջեւանը, Գուգարքի հյուսիսային մասը՝ ներառյալ Ջավախքը, ինչպես նաեւ Հայկական լեռնաշխարհի հարավարեւելյան շրջանները (Նորշիրականը, Փայտակարանը եւ Վասպուրականի արեւելյան գավառները) եւ ամբողջ Արեւմտյան Հայաստանը պատմական անարդարությամբ դեռեւս բռնազավթված են, սպասելով ազատագրմանը:

Հայկական լեռնաշխարհի գիտական անվանման փոխարեն «Արեւելյան Անատոլիա» եւ «Հարավային Կովկաս» տերմինների բռնազբոսիկ եւ հակագիտական կիրառումը գաղափարապես ծառայում է մի դեպքում՝ Արեւմտյան Հայաստանի քաղաքական բռնազավթման եւ այնտեղ իրականացվող մշակութային եղեռնի, իսկ մյուս դեպքում՝ անկախ ՀՀ-ի եւ ԼՂՀ-ի նկատմամբ օտար որոշ ատյանների կողմից՝ հատկապես տնտեսական եւ քաղաքական լծակներով «նոր» գաղութային քաղաքականության իրագործմանը:

Հայոց պետական կառույցները, պետական ու քաղաքական գործիչները հանուն ազգային անվտանգության ոչ միայն պետք է դիմակայեն օտարների կողմից հայկական տարածքների կապակցությամբ «Հարավային Կովկաս» եւ արհեստականորեն ստեղծված ու պարտադրվող այլ տերմինների կիրառմանը, այլեւ բացատրական աշխատանք ծավալեն միջազգային ատյաններում ընդհանրապես Հայկական լեռնաշխարհի աշխարհագրական անվանումներն անաղարտ պահելու եւ հայագիտական մոտեցմամբ շրջանառության մեջ դնելու համար:

Է. ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ
պատմ. գիտ. դոկտոր

Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը կողմերին թերեւս կպարտադրվի

1-ին էջից

Այդուհանդերձ, չէինք բացառել պայմանավորվածության կայացումը, քանի որ, ինչպես արդեն նշեցինք, միջնորդների ճնշումներն ուժեղացել էին եւ հավանական էր, որ նրանք ուղղակի կպարտադրեին կողմերին պայմանավորվել մի քանի սկզբունքային հարցերի շուրջը:

Այսպիսով, ինչ զարգացումներ են հնարավոր առաջիկայում ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործընթացում: Ամենայն հավանականությամբ միջնորդները կշարունակեն ուժեղացնել ճնշումը կողմերի վրա, պահանջելով նրանցից ստորագրել գոնե հակամարտության կարգավորման սկզբունքային դրույթների վերաբերյալ որեւէ փաստաթուղթ:

Պատերազմի վերսկսման անթույլատրելիության վերաբերյալ համանախագահող երկրների եւ միջազգային կառույցների պաշտոնյաների ավելի հստակ դարձող հայտարարությունները վկայում են, որ դրանք զուտ դիվանագիտական պատշաճության համար չեն արվում: Եթե նավթամուղի կառուցման համար արվել են միլիարդավոր դոլարների ներդրումներ, որոնցից սպասվում են շատ ավելի մեծ եկամուտներ, ապա ներդնողները ոչ մի կերպ չեն հանդուրժի պատերազմի նման ռիսկային գործոն իրենց կառուցած նավթամուղի անմիջական հարեւանությամբ: Հետեւաբար, գոնե այս հարցում, նրանց եւ Ադրբեջանի իշխող վարչակարգի շահերը չեն համընկնում եւ արդեն հստակ ասվում է Ադրբեջանին, որ եթե պատերազմ լինի, ապա չեն լինի նրա ակնկալած նավթադոլարները:

Մյուս կողմից հարկ է հաշվի առնել նաեւ այն հանգամանքը, որ Ադրբեջանի նավթի պաշարները, ըստ Համաշխարհային բանկի փորձագետների վերլուծությունների, նրան մեծ շահույթներ կապահովեն միայն առաջիկա 15 տարում, որից հետո այդ պաշարները կսպառվեն, եւ Ադրբեջանը կհայտնվի ծանծաղուտում: Արդեն հիմա այդ երկրի համախառն ներքին արդյունքի 41 տոկոսը միայն նավթարդյունաբերությունն է տալիս:

Վերոնշյալը հիմք է տալիս եզրակացնելու, որ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը կողմերին, այդուհանդերձ, կպարտադրվի: «Հնարավորությունների պատուհանի» մասին խոսելիս համանախագահողները հենց դա նկատի ունեն, եւ զարգացումները կարծես թե գնում են այդ ուղղությամբ: Սակայն սա ամենեւին էլ հիմք չէ եզրակացնելու, որ Ադրբեջանը կհրաժարվի պատերազմի միջոցով խնդրի լուծման իր ցանկությունից: Հայաստանն ու Լեռնային Ղարաբաղը ամեն վայրկյան պետք է նկատի ունենան այդ հանգամանքը անկախ այն բանից, հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ համաձայնագիր կստորագրվի՞, թե՞ ոչ: Բացառված չէ, որ համաձայնագրի ստորագրումից հետո էլ Ադրբեջանը սադրանքներ հրահրի եւ փորձի հաջողության հասնել:

Հայաստանը պատերազմի վերսկսմանը հակադարձելու միայն մեկ տարբերակ ունի՝ հնարավորինս պատրաստ լինել պատերազմին, բարենպաստ պայմաններ ապահովելով տնտեսության զարգացման համար եւ լրջորեն բարելավելով հարկային մուտքերի հավաքումը:

Եթե, այնուամենայնիվ, նավթային գործոնից ոգեւորված Ադրբեջանի կոշտ դիրքորոշման մեջ այդպես էլ փոփոխություններ չլինեն եւ համաձայնությունը չկայանա, ապա «ո՛չ խաղաղություն, ո՛չ պատերազմ» իրավիճակը կշարունակվի առնվազն եւս երկու-երեք տարի, եւ հայկական կողմը այդ ընթացքում, շարունակելով ամրապնդել իր պաշտպանունակությունը, պետք է ձգտի հասնել Լեռնային Ղարաբաղի միջազգային ճանաչմանը: Դրա համար Հայաստանն, ի դեմս Ադրբեջանի ոչ կառուցողական դիրքորոշման, ավելի լուրջ քաղաքական հիմքեր կունենա, քան հիմա: Ներկայումս աշխարհում ընթացող գործընթացներն էլ (Արեւելյան Թիմոր, Էրիթրեա, Չեռնոգորիա, շուտով նաեւ Կոսովո) լիովին հնարավոր են դարձնում Լեռնային Ղարաբաղի միջազգայնորեն ճանաչումը: Ի դեպ, հայկական դիվանագիտությունը, Կոսովոյի օրինակով, ոչ թե կատակով, այլ լրջորեն կարող է հակազդել ադրբեջանական այն մոտեցմանը, թե հայերն արդեն ինքնորոշվել են Հայաստանում եւ չեն կարող ինքնորոշվել այն վայրերում, որտեղ ապրում են: Նույն տրամաբանությամբ Կոսովոյում ապրող ալբանացիները չեն կարող ինքնորոշվել, քանի որ Ալբանիայում նրանք արդեն ինքնորոշվել են:

Եվ երկու երկրների համար ամենավտանգավոր տարբերակը պատերազմի վերսկսումն է, ինչն իսկական ողբերգություն կդառնա ամբողջ տարածաշրջանի համար: Այս դեպքում սակայն Ադրբեջանի իշխող վարչակարգը հարկ է, որ հիշի՝ ղարաբաղյան պատերազմի ողջ ընթացքում Ադրբեջանը մեծապես ավելի մեծ մարդկային, տնտեսական եւ զենք-զինամթերքի պաշարներ է ունեցել, քան Հայաստանն ու Լեռնային Ղարաբաղը, եւ որ պատերազմները սկսում են պետությունները, հաղթում՝ ժողովուրդները:

Զարքաուին խորհրդավոր ահաբեկիչ էր

Առեղծված է մնում նրա ապանությունը

Հունիսի 7-ին Բաղդադից 50 կմ հյուսիս Բակուբայի արվարձաններից մեկում սպանվեց միջազգային ահաբեկիչ Աբու Մուսաբ ալ Զարքաուին: Տեղեկությունների համաձայն, Հորդանանի հետախուզությանը հաջողվել է հայտնաբերել այն տունը, որտեղ ահաբեկիչն էր ապաստանում: Դրան հետեւել է ամերիկյան ռազմական երկու ինքնաթիռի օդային հարվածը, ինչի հետեւանքով տունը հիմնահատակ ավերվել է, եւ Զարքաուիի հետ փլատակների տակ են մնացել նրա 6 զինակիցները:

Զարքաուիի սպանության լուրը հունիսի 8-ի առավոտյան հայտնել էր Իրաքի հեռուստատեսությունը: Այնուհետեւ դա Իրաքում ԱՄՆ դեսպան Զալմայ Խալիլզադի եւ ամերիկյան ուժերի հրամանատար գեներալ Ջորջ Քեյսիի հետ Բաղդադում հրավիրված մամուլի համատեղ ասուլիսում հաստատեց Իրաքի վարչապետ Նուրի ալ Մալիքին:

ԱՄՆ-ն ու Մեծ Բրիտանիան մեծ գոհունակությամբ արձագանքեցին Զարքաուիի սպանությանը: Դա արտահայտվեց նախագահ Ջորջ Բուշի հայտարարությամբ, թե սպանությունը ծանր հարված էր «Ալ Ղաիդային», իսկ վարչապետ Թոնի Բլերը նշեց, որ Զարքաուիի մահը ի զորու չի լինելու սպանությունների դադարեցմանն Իրաքում: Եվրամիությունը Զարքաուիի սպանությունը բնութագրեց իբրեւ լուրջ հաղթանակ ընդդեմ ահաբեկչության: Այդ ընթացքում Հորդանանի իշխանությունները դրա առնչությամբ պաշտոնապես շնորհավորեցին Իրաքի կառավարությանը:

Այսպիսով շահագրգիռ միջազգային ուժերի ջանքերով Զարքաուիի սպանությունը շոուի վերածվեց, ինչպես 2003 թ. դեկտեմբերի 13-ին վերածվել էր Սադդամ Հուսեյնի ձերբակալությունը: Մինչ աշխարհի առաջնակարգ լրատվամիջոցները ամեն կերպ նպաստում էին դրան, հանկարծ ականատեսի վկայությամբ պարզվեց, որ Զարքաուին ռմբակոծությունից ոչ թե մահացել, այլ ծանր վիրավորվել է: Նրան արագ հարեւանները օգնության մեկնել են փոխադրել, սակայն ամերիկյան զինվորները, հասնելով դեպքի վայր, խլելով հեռացրել են մեքենայից եւ սկսել խոշտանգել:

Գեներալ Քեյսին, CNN-Turk-ի տվյալներով, հերքել է ականատես արաբի վկայությունը եւ ավելացրել. «Զարքաուին մահացավ այն ժամանակ, երբ ամերիկյան զինվորները փորձում էին փրկել նրա կյանքը: Խոշտանգման միտքը ծիծաղելի է»: Այլ կերպ՝ ամերիկացի գեներալը, որին էլ զինվորի համազգեստ կրող ամերիկյան սպաները արդարացնելու համար հերքի ականատեսին, այնուամենայնիվ ընդունել է ռմբակոծությունից Զարքաուիի ողջ փրկվելու փաստն ու դրանով էլ ականա հաստատել վկայությունը: Ավելին, գեներալ մայոր Ուիլյամ Քոլդուելի խոստովանությամբ Զարքաուին մահացել է ռմբակոծությունից 52 րոպե հետո, իսկ ամերիկացի զինվորները դեպքի վայր են հասել դրանից 24 րոպե առաջ: Եթե նրանք չէին խոշտանգում մահամերձ Զարքաուին, առնվազն նրա գլխին պետք է պատվո պահակ կանգնած լինեին, որովհետեւ նրան հիվանդանոց չէին տեղափոխել:

Ծիծաղելին, անկախ քննության արդյունքներից եւ մեղավորներին պատժելու Վաշինգտոնի հավաստիացումներից, Իրաքում խաղաղ բնակիչներին զուտ անասնական հաճույքի համար սպանող ամերիկացի զինվորների արդարացման փորձերն են: Ընդ որում դա վերաբերում է Պենտագոնի պաշտոնական քննության արդյունքում մեղավոր ճանաչված զինծառայողներին: Ի դեպ, այս սպաներն Իրաքում սոսկ խաղաղ բնակիչներին գնդակահարելով չեն գոհանում, այլ Բաղդադում զրահամեքենաներով շրջելիս կրակի են ենթարկում պատահական անցորդներին, որ վայելեն սպանելու հաճույքը:

Կրակի դեպքերը որքան տարածված պետք է լինեն, որ այդ մասին նույնիսկ հարկ համարի ահազանգել Իրաքի վարչապետ Ալ Մալիքին, որը զբաղեցրած պաշտոնի համար առնվազն պարտական է ամերիկացիներին:

Համենայն դեպս, 1966 թ. Հորդանանում ծնված Զարքաուին 1989-ին խորհրդային զորքերի դեմ կռվելու համար Աֆղանստան էր գործուղվել այնպես, ինչպես ամերիկյան Կենտրոնական հետախուզական վարչության ճամբարներում մարզված «Ալ Ղաիդայի» առաջնորդ Ուսամա բեն Լադենը: 1992 թ. վերադառնալով Հորդանան, նա ձերբակալվել էր եւ ազատ արձակվել 7 տարվա բանտարկությունից հետո: 2003-ին Զարքաուին հայտնվել էր Իրաքում: 2004 թ. աշնանը հայտարարվել էր, որ նա անցել է «Ալ Ղաիդայի» շարքերը եւ հռչակվել «Իրաքի Ղաիդա ալ ջիհադ» ահաբեկչական խմբավորման պարագլուխն ու բեն Լադենի «աջ թեւը»:

Զարքաուին մեղադրվում էր հակիրաքյան կոալիցիայի ուժերի դեմ ահաբեկչական հարձակումներ կազմակերպելու, վերջիններիս հետ համագործակցող իրաքցիներին հաշվեհարդարի ենթարկելու, սուննի արաբների աջակցությամբ շիաների զանգվածային սպանություններ կատարելու, ամերիկացի 2 պատանդներին գլխատելու եւ վերջապես Հորդանանի մայրաքաղաք Ամմանի 3 հյուրանոցներում միաժամանակյա կատարված ահաբեկչական պայթյուններն իրականացնելու մեջ:

Նախ ասենք, որ Ամմանի հյուրանոցներում զոհված 60 գործիչները գրեթե անխտիր Իսրայելի «սեւ ցուցակում» են եղել, ինչի հետեւանքով առաջացել են կասկածներ, թե ահաբեկչության բուն կազմակերպիչը Մոսսադն է: Երկրորդ, եթե Զարքաուին սուննի արաբների աջակցությամբ իսկապես զանգվածաբար սպանում էր շիաներին, ապա նա Իրաքում միջդավանանքային բախումների համար նախադրյալներ էր ստեղծում, թերեւս դրանով էլ ընդառաջում էր այդ բախումների միջոցով երկրում առկա քաոսը խորացնելու Վաշինգտոնի նկրտումները:

Ի դեպ, միայն անցյալ տարվա հոկտեմբերին Բաղդադի դիահերձարան էր բերվել 1100 դիակ, 900-ը խոշտանգման հետքերով եւ ճնշող մեծամասնությունը՝ սուննիների: Սա նշանակում է, որ Զարքաուիին վերագրվող շիաների զանգվածային սպանությունները շահագրգիռ միջազգային ուժերին տալիս են սուննիների զանգվածային սպանություններ կազմակերպելու հնարավորություն: Ինչ վերաբերում է Զարքաուին, ապա նա էլ ամերիկյան ուժերին տվել էր Ֆալուջայի եւ Թալ Աֆարի բնակիչների հետ հաշվեհարդար տեսնելու, առավել եւս այս քաղաքների դեմ քիմիական զենք օգտագործելու հնարավորություն այն պատճառաբանությամբ, թե նրա հետքը իբր հայտնաբերվել է այս քաղաքներում:

Առ այսօր ապացուցված չէ «Ալ Ղաիդայի» հետ Զարքաուիի առնչությունը: Հակառակ դրան, գերմանական հետախուզությունը միանգամայն կասկածի տակ է դնում այդ առնչության հավանականությունը: Ահաբեկչության որոշ մասնագետներ միաժամանակ առաջ են քաշում Զարքաուիի դերեւս «աֆղանական պատերազմի» օրերին բեն Լադենի հետ սկսած անհաշտ մրցակցության տեսակետը, այսպիսով կասկածելի է դառնում շրջանառվող այն վարկածը, թե նա վերջինիս «աջ թեւն» է:

Զարքաուիին հասցվող մեղադրանքներն ընդամենը հարցականներ են առաջացնում եւ դրանցով ավելի քան խորհրդավոր է դառնում նրա անձը: Շեյխ աբու Համզա ալ Մոհաջիրին իբրեւ իրավահաջորդ կկատարի այն դերը ինչ Զարքաուին էր կատարել, դժվար է կռահելը: Բայց որ վերջինիս սպանությունից հետո միայն Բաղդադում եւ շրջակայքում 17 ահաբեկչական հարձակում է իրագործվել, իսկ նախորդ օրը սպանվել է 42 մարդ եւ 138 վիրավորվել, անժխտելի փաստ է: Սա նշանակում է, որ սպանության միջոցով Զարքաուիի չեզոքացումը այնքան կնպաստի ահաբեկչական գործողությունների նվազեցմանը Իրաքում, որքան նպաստել է Սադդամ Հուսեյնի ձերբակալությունը: Այդ մասին հստակ պատկերացում է տալիս ահաբեկչական հարձակումների հետզհետե ծավալումը երկրում:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Ռամալլայում հրկիզվել են խորհրդարանը եւ վարչապետի գրասենյակը

Պաղեստինի նախագահ Մահմուդ Աբբասի «Ֆաթհ» շարժման զինված կողմնակիցները Արեւմտյան ափի Ռամալլա քաղաքում հրկիզել են խորհրդարանի շենքը եւ վարչապետ Իսմայիլ Հանիեի գրասենյակը: Այդ պահին վարչապետը տեղում չի եղել: BBC-ն հաղորդում է, որ Աբբասի հարյուրավոր կողմնակիցներ նաեւ գնդակոծել են խորհրդարանի շենքը: Պատճառն ավելի վաղ Գազայում «Ֆաթհի» հետեւորդների վրա «Համասի» արմատական խմբավորման զինյալների կատարած հարձակումն է եղել:

Մահմուդ Աբբասն իր զինված կողմնակիցներին կոչ է արել դադարեցնել խժդժությունները եւ բախումները: Երեկ գիշեր Գազայում բողոքի ցույց են արել «Համասի» հազարավոր կողմնակիցներ, պահանջելով պատասխանատվության կանչել ջարդարարներին: Նրանք նաեւ սպառնացել են ձախողել Պաղեստինի պետության հռչակմանը եւ Իսրայելի ճանաչմանը նվիրված հանրաքվեի անցկացումը:

Երկուշաբթի օրը «Ֆաթհին» հավատարիմ անվտանգության ուժերն սպանել էին «Համասի» զորակայիններից մեկին: Դրանից հետո Մահմուդ Աբբասը հրամայել էր լիակատար մարտական վիճակի բերել անվտանգության ուժերը:

«Համասը» եւ «Ֆաթհը» իշխանության պայքար են ծավալել հունվարի վերջերից, երբ «Համասը» հաղթեց խորհրդարանական ընտրություններում: Հուլիսի 26-ին Պաղեստինի եւ Իսրայելի սահմանազատման հանրաքվե անցկացնելու Աբբասի որոշումը էլ ավելի սրեց «Համաս»-«Ֆաթհ» հարաբերությունները, քանզի «Համասը» մերժում է Իսրայելի գոյության իրավունքը:

Պ. Բ.

Ռազմական ծախսերի աճով առաջինը Վրաստանն է, զենքի վաճառքի գծով՝ Ռուսաստանը

Սպառազինությունների համաշխարհային շուկան հետազոտող Խաղաղության հիմնահարցերի միջազգային ինստիտուտը (Ստոկհոլմ) հրապարակել է իր հերթական ամենամյա զեկուցագիրը, որտեղ ամփոփված են 2005 թ. տվյալները: Դրանք վկայում են, որ ռազմական ծախսերի աճի գծով համաշխարհային առաջատարը Վրաստանն է, ծախսերի գումարով՝ ԱՄՆ-ը, իսկ զենքի արտահանման ծավալներով՝ Ռուսաստանը:

Մեկ տարում Թբիլիսիի ռազմական ծախսերն աճել են գրեթե 2,5 անգամ, հասնելով 146 մլն դոլարի: BBC-ն այս կապակցությամբ նշում է, որ սպառազինման տեմպերով Վրաստանը հետեւում է թիկունքին արագորեն զինվող Ադրբեջանին, որտեղ 2005 թ. ռազմական ծախսերն ավելացել են 51 տոկոսով: Նույն թվականին Հայաստանի ռազմական ծախսերն աճել են 23 տոկոսով:

Ինստիտուտը Վրաստանի վարքագիծը բացատրում է ՆԱՏՕ-ին անդամակցելու ցանկությամբ: Սակայն մեկնաբաններից շատերը մատնանշում են Աբխազիան եւ Հարավային Օսիան զենքի ուժով վերադարձնելու Թբիլիսիի նկրտումները:

Իսկ ռազմական ծախսերի ընդհանուր ծավալով առաջինը, բնականաբար, ԱՄՆ-ն է, որին ընկնում է պաշտպանական համաշխարհային ծախսերի 48 տոկոսը: Նկատի ունենալով Իրաքում եւ Աֆղանստանում նախատեսված ռազմական գործողությունները, այս տարի ամերիկացիների ծախսերը կարող են էլ ավելի աճել:

Աշխարհում 2005 թ. զենքի վրա ծախսվել է 1,12 տրիլիոն դոլար, որը կազմում է համաշխարհային ներքին համախառն արդյունքի 2,5 տոկոսը: Ռազմական ծախսերի ծավալներով առաջատար 15 պետություններն են ԱՄՆ-ը, Մեծ Բրիտանիան, Ֆրանսիան, Ճապոնիան, Չինաստանը, Գերմանիան, Իտալիան, Սաուդյան Արաբիան, Ռուսաստանը, Հնդկաստանը, Հարավային Կորեան, Կանադան, Ավստրալիան, Իսպանիան եւ Իսրայելը:

Մինչ Եվրոպայում ռազմական ծախսերն աստիճանաբար նվազում են, Լատինական Ամերիկայում հակառակ երեւույթն է նկատվում:

Հինգերորդ տարին անընդմեջ Ռուսաստանն առաջատար է զենքի արտահանման ծավալների գծով: Ռուսական զենքի գլխավոր գնորդներն են Հնդկաստանը եւ Չինաստանը:

Զեկուցագրում նշվում է, որ թեեւ 2-րդ աշխարհամարտից հետո զինված հակամարտությունների թիվը նվազել է, բայց աշխարհում ընդհանուր առմամբ սպառազինման ծախսերի աճ է նկատվում:

Նոր քայլ ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցության ճանապարհին

Լյուքսեմբուրգում Եվրամիության ներկայացուցիչները հունիսի 12-ին ընդունել են Թուրքիայի անդամակցությանն ուղղված առաջին փաստաթուղթը, որը վերաբերում է գիտությանը եւ տեխնոլոգիաներին: Սա եվրոպական օրենսդրության «ամենահեշտ» մասն է: Թուրքիայի արտգործնախարարը նույն օրը Լյուքսեմբուրգ է թռել փաստաթղթի ստորագրման արարողությանը մասնակցելու:

«Ֆիգարո» թերթի տվյալներով, համաձայնագիրը միայն ընդունվել է Կիպրոսի վրա գործադրված ճնշումներից հետո, որպեսզի նա չպահանջի թուրք-կիպրոսական հարաբերությունների անհետաձգելի կարգավորում:

Թեեւ Կիպրոսի ճանաչումը Թուրքիայի անդամակցության պաշտոնական չափանիշ չէ, այդուհանդերձ քաղաքական պարտավորություն է: Ըստ «Ֆիգարոյի», նա պարտավոր է մինչեւ տարեվերջ իր նավահանգիստները բացել կիպրական նավերի առջեւ: Ըստ Բրյուսելի, դա փաստորեն կնշանակի Կիպրոսի ճանաչում:

Թուրքիան դեռ պետք է «յուրացնի» եվրոպական օրենսդրության 80 հազար էջեր, որոնք կազմում են 35 զանազան թեմաներ: Դրանցից յուրաքանչյուրի քննարկման սկզբում կամ վերջում ԵՄ որեւէ պետություն կարող է վետո դնել: Այսպիսով, առկա է 70 վետոյի հնարավորություն:

Եվրոպացի նախարարներից ոմանք նշում են, որ Թուրքիան արդեն մասնակցում է ԵՄ գիտական բոլոր ծրագրերին: Մնում է, որ նա արագացնի բարեփոխումները մյուս ոլորտներում:

Եվրամիությունը գիտահետազոտական բնույթի փաստաթուղթ է ստորագրել նաեւ Խորվաթիայի հետ, որը 2005 թ. հոկտեմբերի 3-ին Թուրքիայի հետ մեկտեղ ԵՄ-ին անդամակցելու բանակցություն էր սկսել: Դիտորդական համաձայնագիր է ստորագրվել Ալբանիայի հետ: ԵՄ-ը նաեւ ճանաչել է Չեռնոգորիայի անկախությունը, նրան հորդորելով «մի օր» միանալ եվրոպական մեծ ընտանիքին:

Պ. Բ.

Մշակույթ

Թուրինի մրցույթի ամենաերիտասարդ մասնակցի մրցանակը՝ հայուհուն

Գեղակադեմիայի գրաֆիկայի բաժնի նախկին սան Տաթեւ-Ազատուհի Մնացականյանը անհատական մոտեցումներ եւ բավականին հիմնավոր գեղարվեստական մտածողություն ունի: Ստեղծագործական մտահղացումներն ու նորարարությունները իրականացնել փորձում է համակարգչային գրաֆիկայի, դիզայնի, լուսանկարչության, ժամանակակից արվեստի զանազան ակցիաների եւ կոմպոզիցիաների միջոցով: «Ձեբրա» գովազդային գործակալության աշխատակցուհու ձեւավորումներով վահանակները ամենօրյա մեր հայացքի ներքո երեւանյան փողոցներում են (հայ-իտալական բարեկամության օրերի, «Արենի» գինիների եւ այլն): Տաթեւ Մնացականյանը մասնակցել է միջազգային բազմաթիվ մրցույթների (Բելգիա, Չեխիա, Ռուսաստան, Կանադա), երկու տարի առաջ մասնակցեց Աթենքի օլիմպիադային, ավելի վաղ՝ Վենետիկի բիենալեին: Առաջարկված թեմաների՝ Տաթեւի լուծումներն ու զարգացումները ոչ միայն էսթետիկորեն, այլեւ իմաստային հետաքրքրական տարրերի զուգակցումով, բավականին գրավիչ ու ակնահաճո են:

Այս տարի նա 2 աշխատանքով մասնակցեց իտալական Թուրին քաղաքում կայացած հաշմանդամների ձմեռային օլիմպիական խաղերին նվիրված EX LIBRIS միջազգային ցուցահանդեսին: Մասնակից 200 երկրների 450 հեղինակների (շուրջ 1000-1200 աշխատանքներ) մեջ Տաթեւը ցուցահանդես-մրցույթի միակ կին ներկայացուցիչն էր: Նա շահեց լավագույն համակարգչային գրաֆիկայի եւ ամենաերիտասարդ մասնակցի մրցանակները: Ինքն այս մրցանակները համարում է ոչ թե անհատական, այլ՝ երկրի հաղթանակը, որովհետեւ միջազգային ասպարեզում ներկայացվում է Հայաստանը՝ եվրոպական նման մրցույթների համար անհայտ մի երկիր: «Աթենքի օլիմպիադային իմ մասնակցությամբ դարձյալ Հայաստանն էի ներկայացնում, բայց այս երեւույթները մշակույթի նախարարությանը, տեսնում եմ, բոլորովին չեն հետաքրքրում: Ես շարունակելու եմ աշխատել, մասնակցել, շահել եւ գուցե մի օր ինչ-որ ուշադրության արժանանամ», իրավացիորեն նկատում է Թուրինի միջազգային մրցույթի ամենաերիտասարդ հայ մասնակցուհին:

Միջազգային մրցույթների մասնակիցների նկատմամբ առհասարակ Հայաստանում շատ սուբյեկտիվ, ընտրովի վերաբերմունքը բացահայտ է: Խառնվում, համազգային հնչողությամբ հարց ենք դարձնում ասենք «Եվրատեսիլի» մեր մասնակցությունը, երբ հայ ժամանակակից տաղանդավորագույն կոմպոզիտորի հաղթանակի մասին ընդամենը ակնարկում ենք: Գործող չափանիշները նման վերաբերմունքի հայտնի են, բայց որքա՞ն ենք շարունակելու այսպես:

Երեկ Տաթեւ Մնացականյանի համակարգչային գրաֆիկական աշխատանքների ցուցադրությունը գեղակադեմիայի «Ալբերտ եւ Թովէ Բոյաջյան» ցուցասրահում մատուցվեց հաճելի մթնոլորտում՝ ծաղիկների ճաշակավոր կոմպոզիցիոն եւ նուրբ երաժշտական ձեւավորմամբ: Ցուցահանդեսի նախատեսված ժամը ձգձգվում էր, սպասում էին նկարիչների միության նախագահ Կարեն Աղամյանին, որն ուշանում էր: Շնորհավորանքները շատ էին, ջերմությունն ու ծաղիկները՝ նույնպես: Իսկ դրսից շնորհավորանքներն ավելի քան ջերմ են ու ոգեւորիչ. «Ձեր ստեղծագործությունները բացարձակ փայլուն են եւ գեղեցիկ ինչպես դուք, իսկապես արժանի մրցանակ: Դուք հեռուն կգնաք, ձեր բոլոր երազանքները կիրականանան» (Լուկ Բազիլ Ֆրանկ): «Ինձ համար անակնկալ էր, որ Ազատուհին կին է, նաեւ գեղեցիկ աղջիկ: Ես շատ ուրախ եմ: Մնացած հաղթողները տղամարդիկ են» (Նիկոլա Կառլինե):

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

«Արամե» պատկերասրահում

Մեր քաղաքի նորաբաց պատկերասրահներից մի քանիսն են, որ կանոնավորապես գործում են՝ «Արամե», «Գեւորգյան», «Ականաթ», «Ալբեր եւ Թովէ Բոյաջյաններ», «Ակադեմիա», «Գաբրոնե»: Դրանք արվեստի որոշակի ուղղության են դավանում եւ ունեն իրենց շուրջը ձեւավորած արվեստագետների խումբ: Ըստ «Արամե» պատկերասրահի տնօրեն Արամ Սարգսյանի, Երեւանում այսօր պատկերասրահների պրոֆիլավորման դրական պրոցես է տեղի ունենում: Ինչպես «Ականաթը» կամ «Գեւորգյան» ցուցասրահը, որ աբստրակտ նկարչություն են ներկայացնում, իսկ «Արամե»-ի համախոհ նկարիչները գեղագիտական որոշակի հայեցակարգ ունեցող եւ ռեալիստական արվեստի տրադիցիաները շարունակող արվեստագետներ են: Հայաստանում սահմանային վիճակում գտնվող կերպարվեստի վաճառքի շուկան ձեւավորվում է հիմնականում այս պատկերասրահների, իսկ առհասարակ՝ նաեւ աճուրդների վրա: Վերջինս մեզ մոտ դեռ չի էլ սկսված, իսկ պատկերասրահները սակավաթիվ են, չնայած դրանց հանդեպ հասարակության որոշակի խավի պրոֆեսիոնալ հետաքրքրասիրության: Հայ նկարիչներին միջազգային ասպարեզ հանելու ուղղությամբ պետական անտարբերությունից զատ, չկան նաեւ կայացած պրոֆեսիոնալ մենեջերներ: Քիչ նկարիչներ են միջազգային շուկա թափանցել, որոնք ունեն ձեւավորված գին:

«Արամե» պատկերասրահը այս ուղղությամբ որոշակի քայլեր արել է եւ հաջողությունների հասել (մասնակցություն Նյույորքյան ամենամյա արտ էքսպոներին, Եվրոպայում, ԱՄՆ-ում ցուցահանդեսների կազմակերպում): Այս պատկերասրահի նկարիչների խումբը գրեթե անփոփոխ է՝ Ռուբեն Աբովյան, Գեւորգ Եղիազարյան, Տարոն Մուրադյան, Վահրամ Դավթյան, Վահագն Ցիվանյան, Սարգիս Համալբաշյան, Շոթա Ոսկանյան: Պատկերասրահի նոր էքսպոզիցիան ընդգրկում է Ռուբեն Աբովյանի, Տարոն Մուրադյանի եւ Վահրամ Դավթյանի գեղանկարչական աշխատանքները: Նրանցից ամենաավագը՝ Ռուբեն Աբովյանը, երկար տարիներ ապրում էր Նյու Յորքում, այժմ տեղափոխվել է Մոսկվա: Նրա արդեն ծանոթ գեղանկարչական ոճը բնորոշ է վերածննդի նկարչության մթնոլորտին՝ դասական արվեստի սկզբունքներով, մուգ գունային լուծումներով, խաղի թեթեւ սյուժետային ինտոնացիաներով հագեցված:

Տարոն Մուրադյանի եւ Վահրամ Դավթյանի նկարչությունը սալոնային արվեստ է հիշեցնում: Տարոնի մտացածին պատկերներով հորինված աշխարհը՝ հաճախ արաստելաբանության նյութի օգտագործմամբ նոր սյուժեները, այլափոխումներով եւ պատկերագունային կոնտրաստներով, դիտողի մասնավոր հետաքրքրությունն են շարժում:

Վահրամ Դավթյանի նրբագեղ կոմպոզիցիաները թատերային շարժերի, պլաստիկ կերպարային լուծումներով քնարականություն են կրում: Սակայն բեմական ստատիկ վիճակները մի տեսակ անհաղորդ են դարձնում կտավները. դրանց հայելու ողորկությամբ թափանցիկությունը երազային, թեթեւ մթնոլորտ է ստեղծում:

Ուրբաթ օրը բացված այս նոր ցուցադրությունը շարունակվում է:

Մ. Բ.

«Մեր սարերի նման» լավագույն պատմական գիրք Կանադայում

Օտտավայից անմիջապես հրապարակման համար ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ Իզաբել Գաբրիելյան-Չերչիլի հեղինակած «Մեր սարերի նման: Կանադահայերի պատմությունը» գիրքն արժանացել է Կանադական պատմական ասոցիացիայի (ԿՊԱ) սահմանած ամենամյա «Կլիո» մրցանակին, որպես 2005 թվի լավագույն պատմական գիրք: Մրցանակը հեղինակին է հանձնվել մայիսի 30-ին Տորոնտոյում կայացած գալահանդիսության ընթացքում:

«Դոկտ. Գաբրիելյան-Չերչիլի գիրքը մանրամասն եւ լիարժեք ուսումնասիրություն է, որը նոր աշխարհում հայտնված էթնիկական որոշակի մի խմբավորման առաջ ծառացած մարտահրավերները դիտարկում է ամենայն լրջությամբ ու հավաստիությամբ: Որպես այդ էթնիկական խմբի անդամ հեղինակը մեծ հաջողությամբ եւ բարձր մակարդակով կարողանում է պահպանել անկախ գիտնականի անաչառությունը», ասված է ԿՊԱ-ի հավաստագրում:

Շնորհավորելով հեղինակին՝ Կանադայի Հայ դատի ազգային կոմիտեի (ԿՀԴԱԿ) տնօրեն Արիս Պատիկյանը նշել է. «Մենք հպարտ ենք դոկտ. Գաբրիելյանով եւ կանադահայության պատմությանը նվիրված իր աննախադեպ ուսումնասիրությամբ: Երջանիկ ենք, որ մեր համագործակցության արդյունքը հանդիսացող գիրքն արժանացավ կանադացի պատմաբանների ուշադրությանը»:

Գիրքը, որի տպագրության ֆինանսավորումն ստանձնել է «Հերիթիջ Կանադա» ընկերությունը, ընդգրկում է կանադահայ համայնքի 19-րդ դարից մինչեւ 1980-ականներն ընկած ժամանակաշրջանի պատմությունը:

Հ. Օ.

Հիշելով Սեւակին

«Նարեկացի» արվեստի միությունում սեւակյան քնարերգության շունչն էր իշխում: Առիթը Պարույր Սեւակի մահվան 35-ամյակն էր: Բեմահարթակը ՀՀ վաստակավոր արտիստ Ռուբեն Կարապետյանինն էր: «Եղիցի լույս» անվանումով մենակատարման ընթացքում Սեւակն էր «մտնում»՝ այնքա՜ն ազդու, այնքա՜ն իրատես, հարազատ: Եվ պատահական չէ, որ հենց Ռուբեն Կարապետյանն էր ներկայացնում նրա ստեղծագործությունները: Նա բազմիցս ներկա է եղել բանաստեղծի ստեղծագործական հանդիպումներին եւ, ցավոք, նաեւ հոգեհանգստյան արարողություններին: Երեկոյի ընթացքում իր երաժշտական կատարումներով հանդես եկավ նաեւ երգչուհի, նկարիչ Գայանե Խաչատրյանը:

ՆԱԻՐՈՒՀԻ ԴԱՐԲԻՆՅԱՆ

Գուրջիեւին նվիրված միջազգային գիտաժողով իր ծննդավայրում

Հունիսի 16-18-ը 20-րդ դարի վաղ շրջանի փիլիսոփայական եւ կրոնական մտքի կարկառուն ներկայացուցիչ Գեորգի Գուրջիեւի կյանքին եւ ուսմունքին նվիրված միջազգային գիտաժողով եւ ֆորում կանցկացվեն Երեւանում եւ Գյումրիում: Գուրջիեւի գաղափարների եւ ստեղծագործության վրա հիմնված գիտական զեկույցներ եւ ելույթներ կլինեն «Մարիոթ» հյուրանոցում, իսկ հունիսի 18-ին գիտաժողովի մասնակիցները կայցելեն Գյումրի՝ Գուրջիեւի հայրենի տուն:

Շատ հեղինակներ, ինչպիսիք են Ջին Թումերը, Ռենե Դոմալը, Հենրի Միլլերը, Քեթրին Մենսֆիլդը, իրենց կյանքի ընթացքում անմիջականորեն եղել են Գուրջիեւի ազդեցության տակ եւ ոգեշնչվել նրա ստեղծագործությամբ: Գուրջիեւի մահից հետո՝ 1949 թ-ից ի վեր նրա ստեղծագործության առնչվող ահռելի գրականություն է ստեղծվել հոգեբանության, գրականության, փիլիսոփայության, առողջապահության, բնապահպանության եւ կրոնի ոլորտներում:

Գ. Գ.

Կանադացի գրողի 3-րդ վեպը հայոց ցեղասպանության մասին

Հունիսի 7-ին Կանադայում Հայաստանի դեսպանատանը տեղի է ունեցել կանադացի գրող Մարշա Ֆորչուք Սկրիպուչի «Արամի ընտրությունը» վեպի շնորհանդեսը, տեղեկացնում է Կանադայի Հայ դատի գրասենյակից ստացված հաղորդագրությունը:

Վեպը պատմում է ցեղասպանությունից մազապուրծ մի խումբ հայ որբերի մասին, որոնք 1923-ին հասնելով Կանադա՝ հաստատվում են Ջորջթաունում (Օնտարիո): Գլխավոր գործող անձի կերպարը հիմնված է 50 «ջորջթաունցի տղաներից» Գեւորգ Գեւորգյանի կենսագրության վրա: Վեպի գունավոր նկարազարդումները կատարել է Մուրիել Վուդը:

Հանդիսավար եւ Օտտավայի Հայ ուսանողների ասոցիացիայի նախագահ Վիկտորիա Կոդը ներկայացրել է դեսպանատան գործերի հավատարմատար Արման Հակոբյանին, որն իր խոսքում կարեւորել է հեղինակի գրքերը Կանադայի ապագա դիվանագետներին պատրաստելու գործում:

Խոսելով հեղինակի մասին, Հայ դատի գրասենյակի տնօրեն Արիս Պատիկյանը նշել է, որ արդեն 16 տարի համագործակցում է նրա հետ, եւ տիկին Սկրիպուչը մեծապես օժանդակել է Արամ Այվազյանին գրելու իր անդրանիկ հուշագրությունները Հայոց կոտորածների մասին:

«Արամի ընտրությունը» հեղինակի երրորդ գիրքն է: Առաջինը՝ «Սովը» (1992 թ.) եւ երկրորդը՝ «Ոչ ոքի երեխան» (2003 թ.) նույնպես Հայոց մեծ եղեռնի մասին են: «Ոչ ոքի երեխան» նրա ամենահաջողված գիրքն է եղել, որը որպես լավագույն վեպ ներկայացվել է 2005 թվի երկու՝ «Կարմիր թխկի» (Red Maple) եւ «Ալբերտո Ռոքի Մանուքին քուք», ինչպես նաեւ 2006 թվի մեկ՝ «Բի Սի Ստելլար» (BC Stellar) մրցանակների: Հեղինակը մտադիր է շարունակել նույն թեմայով գրել: 2007-ի համար նախատեսված նրա հաջորդ 2 գրքերը՝ «Ինձ Արամ կոչեք» եւ «Պատերազմի դուստրը» իր հավաստմամբ շարունակությունն են լինելու համապատասխանաբար «Արամի ընտրությունը» եւ «Ոչ ոքի երեխան» վեպերի:

Հավաքույթի վերջում Մարշա Ֆորչուք Սկրիպուչը պատասխանել է ներկաների հարցերին, նշել, որ գեղարվեստական արձակ լինելով հանդերձ, իր բոլոր գործերի հիմքում ընկած են իրական դեպքեր եւ իրական մարդիկ: Վերհիշել է, թե սկզբնական շրջանում կոտորածից փրկվածները չափազանց զգույշ են եղել իրենց արտահայտություններում, բայց հետագայում վստահություն ձեռք բերելով, սկսել են վերաբերվել իրեն որպես հարազատ ընտանիքի անդամի: Նա նաեւ խոսել է «Ջորջթաունի տղաների» եւ ցեղասպանության վերաբերյալ տեղեկությունների ձեռք բերման դժվարությունների մասին:

Հ. ՕՀԱՆՅԱՆ

Մի բուռ արեւ թբիլիսահայ երեխաներին ու պատանիներին

«90-ական թթ-ից հետո Թբիլիսիում հայերի համար շատ դժվար պայմաններ էին ստեղծվել եւ մենք, լինելով մանկավարժներ, մտահոգված էինք մեր երեխաների ճակատագրով: Մեզ հատկապես հուզում էր, որ մեր երեխաները խոսեին իրենց մայրենի լեզվով, ծանոթանան պատմությանը, կրոնին, մշակույթին», «**Ազգի**» խմբագրությունում պատմում էր Վրաստանից եկած մանկավարժ Ինգա Աղեկյանը, ով թբիլիսահայ երեխաների եւ պատանիների հոգսերը հոգալու համար մանկավարժներ Էմմա Մխսյանի եւ Սիդա Բարսեղյանի հետ 2002 թ. Թբիլիսիում հիմնել են «Արեւիկ» բարեգործական հիմնադրամը: Այն ղեկավարում է պրոֆեսոր Էմմա Մխսյանը, որի տունը, տկն Աղեկյանի խոսքերով, դարձել է գրասենյակ եւ աջակցում է հիմնադրամի շուրջը հավաքված հայերին: 2003 թ. նրանք սկսում են հրատարակել նաեւ «Արեւիկ» թերթը, որին թղթակցում են հայ երեխաներ եւ պատանիներ Ջավախքից, Աջարիայից եւ սփյուռքից: 2000 տպաքանակով հրատարակվող թերթը մեծ մասամբ տարածվում է անվճար:

Ինգա Աղեկյանի խոսքերով, հիմնադրամի միջոցով իրենք հոգում են թբիլիսահայ պատանիների հոգսերը, նրանց մասնակցությամբ կազմակերպում մշակութային տարատեսակ միջոցառումներ, հայրենասիրական թեմաներով շարադրությունների մրցույթներ: Հիմնադրամի համահիմնադիր տկն Աղեկյանի ներկայացմամբ երեխաները ծանոթանում են Վրաստանում ապրող հայ արվեստագետների հետ, որոնցից են նկարիչներ Գայանե Խաչատրյանը, Մերուժան Շահումյանը, Ալիկ Բարսեղյանը, Ալիկ Ուրմազյանը, Բաժբեուկ Մելիքովի աղջիկը՝ Զույեյկան, մանրանկարիչ Մերուժան Աբովյանը եւ այլք: Հիմնադրամն ունի նաեւ աջակիցներ. հիմնադրամի գրադարանը նոր տպագրվող գրքերով հարստանում է գրականության եւ արվեստի թանգարանի տնօրեն Հենրիկ Բախչինյանի շնորհիվ: Հիմնադրամի շուրջը հավաքված երեխաներին Փարիզից օգնել է Սիամանթոյի թոռը՝ Մանուկ Ադամյանը:

Տկն Աղեկյանի տեղեկացմամբ, «Արեւիկ» հիմնադրամը ներկայացուցչություններ ունի Ջավախքում, Ծալկայում, իսկ Հայաստանում հիմնադրամի ներկայացուցիչը Օֆելյա Գրիգորյանն է: Հիմնադրամի տնօրինությունը նպատակ ունի առաջիկայում Հայաստան բերել թբիլիսահայերին, ծանոթացնելու հայկական մշակույթին, արվեստին եւ պատմությանը՝ փորձելով ավելի մոտեցնել հայրենիքին:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Ֆրանսիացիները կորցրել են նշանառությունը

«G» խմբի հանդիպումներով երեկ մեկնարկեց ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության հերթական օրը: Առաջինը մրցապարտեզ դուրս եկան Հարավային Կորեայի եւ Տոգոյի հավաքականները: Առաջնության երկու հետնապահների հանդիպումն առանձնակի հետաքրքրություն չէր ներկայացնում: Հոլանդացի մասնագետ Դիկ Ադվոկաատի գլխավորությամբ Հարավային Կորեան հաղթեց 2-1 հաշվով, ընդ որում առաջինն էր գոլ բաց թողել սեփական դարպասը: Խաղից առաջ առաջնության կազմակերպիչները զավեշտական վիճակում էին հայտնվել: Նրանք շփոթել էին երկու երկրների օրհներգերը եւ երկու անգամ հնչեցրին Հարավային Կորեայի օրհներգը, մինչեւ որ հասկացան, թե ինչ է կատարվել:

Առաջնության նորեկ Տոգոյի հավաքականը ֆուտբոլասերների ուշադրության կենտրոնում հայտնվել էր միայն այն պատճառով, որ մինչ անդրանիկ հանդիպումը հավաքականի գլխավոր մարզիչ, գերմանացի մասնագետ Օտտո Պֆիստերը հրաժարական էր տվել, քանի որ ֆուտբոլիստների մի մասը խոստացված պարգեւավճարները չստանալով, հրաժարվել էին մասնակցել մարզումներին: Սակայն ֆուտբոլի ֆեդերացիայի ղեկավարությանը հաջողվել էր ի վերջո համոզել Պֆիստերին վերադառնալ հավաքական եւ Հարավային Կորեայի հետ խաղում ղեկավարել իր սաների գործողությունները:

«G» խմբի մյուս խաղում ուժերը չափեցին Ֆրանսիայի եւ Շվեյցարիայի հավաքականները, որոնք խմբային մրցաշարի հաղթողի գլխավոր հավակնորդներն են: Ֆրանսիայի հավաքականը, որ նախորդ առաջնության երեք հանդիպումներում էլ չէր կարողացել գրավել մրցակիցների դարպասները եւ խայտառակվել էր՝ դուրս մնալով հետագա պայքարից, ընթացիկ առաջնության մեկնարկում էլ իր հաշվին գոլ չգրանցեց:

Իսկ կեսգիշերին բոլորը սպասում էին աշխարհի հնգակի չեմպիոն Բրազիլիայի հավաքականի մեկնարկին, որը պետք է քննության ենթարկեր խորվաթներին:

Սկոլարիի յուրօրինակ ռեկորդը

Պորտուգալիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Լուիս Ֆելիպե Սկոլարին յուրօրինակ ռեկորդ սահմանեց: Նրա գլխավորած հավաքականն աշխարհի առաջնություններում 8-րդ անընդմեջ հաղթանակը տոնեց: Նախորդ 7-ը նրա գլխավորությամբ տարել էր Բրազիլիայի ընտրանին 2002 թ. աշխարհի առաջնությունում՝ նվաճելով չեմպիոնի տիտղոսը, իսկ 8-րդը տոնեցին պորտուգալացիները Գերմանիայում՝ պարտության մատնելով Իրանի հավաքականին: Ի դեպ, այդ հանդիպումը Պորտուգալիայի հավաքականի հոբելյանական՝ 200-րդ պաշտոնական խաղն էր: Վերջին 15 հանդիպումներում պորտուգալացիներն անպարտելի են: Իսկ հավաքականի դարպասապահ Ռիկարդոն, որն անցկացրեց իր 50-րդ խաղը, 520 րոպե շարունակ դարպասը պահել է անառիկ:

Հաղթական վերադարձ

Ճապոնիայի հավաքականի հետ հանդիպումն ավստրալացի ֆուտբոլիստների համար իրոք պատմական կարելի է համարել: Ավստրալացիները հաղթանակով նշանավորեցին իրենց վերադարձը՝ տոնելով աշխարհի առաջնություններում անդրանիկ հաղթանակը եւ խփելով առաջին գոլը, որի հեղինակը դարձավ Քեհիլը: Հետաքրքրական է, որ նախկինում Ավստրալիայի ընտրանին մասնակցել էր միայն 1974 թ. աշխարհի առաջնությանը, որը կայացել էր Գերմանիայում: Այն ժամանակ ավստրալացիներն առաջին երկու հանդիպումներում զիջել էին ԳԴՀ-ի (0-2) եւ ԳՖՀ-ի (0-3) հավաքականներին, իսկ խմբային մրցաշարի վերջին խաղը Չիլիի ընտրանու հետ ավարտել էին ոչ-ոքի (0-0):

Իսկ ահա Ճապոնիայի հավաքականի համար պարտությունը (1-3) ավստրալացիներից ամենախոշորն էր աշխարհի առաջնություններում: Նախորդ երկու առաջնություններում ճապոնացիները չորս պարտություն էին կրել մեկ գնդակի տարբերությամբ (1998 թ. Արգենտինա՝ 0-1, Խորվաթիա՝ 0-1, Ճամայկա՝ 1-2, 2002 թ. Թուրքիա՝ 0-1):

Ռեկորդներ եւ ռեկորդակիրներ

▼ Աշխարհի առաջնությունների ամենախոշոր հաշիվը գրանցվել է 1982 թ. Հունգարիա-Սալվադոր խաղում (10-1): Երկու անգամ գրանցվել է 9-0 հաշիվ (1954 թ.՝ Հունգարիա-Հարավային Կորեա, 1974 թ.՝ Հարավսլավիա-Զաիր): Ամենագոլառատ խաղը 1954 թ. կայացած Ավստրիա-Շվեյցարիա հանդիպումն է, որում խփվել է 12 գոլ (7-5): Մեկ խաղում 10 եւ ավելի գնդակ է խփվել նաեւ հետեւյալ հանդիպումներում. 1938 թ.՝ Բրազիլիա-Լեհաստան՝ 6-5, 1954 թ.՝ Հունգարիա-ԳՖՀ՝ 8-3, 1982 թ.՝ Հունգարիա-Սալվադոր՝ 10-1, 1958 թ.՝ Ֆրանսիա-Պարագվայ՝ 7-3:

▼ Բրազիլիայի հավաքականն աշխարհի առաջնություններում (1958-1966 թթ.) 13 խաղ անընդմեջ պարտություն չի կրել: Իսկ ահա Բուլղարիայի հավաքականը 17 խաղ շարունակ (1962-1974, 1986, 1994 թթ.) չի կարողացել գեթ մեկ հաղթանակ տոնել:

▼ Իտալիայի (1934-1938 թթ.) եւ Բրազիլիայի (2002 թ.) հավաքականներն աշխարհի առաջնություններում 7 անընդմեջ հաղթանակ են տոնել: Իսկ ահա Մեքսիկայի ընտրանին (1930, 1950-1958 թթ.) 9 անընդմեջ պարտություն է կրել:

▼ Աշխարհի առաջնությունների լավագույն ռմբարկուն գերմանացի հարձակվող Գերդ Մյուլլերն է՝ 14 գոլ: Մեկ առաջնության արդյունավետության ռեկորդը պատկանում է ֆրանսիացի Ժյուստ Ֆոնտենին, որը 1958 թ. խփել է 13 գնդակ:

▼ Առաջնության մեկ խաղում խփած գոլերի թվով ռեկորդակիրը ՌԴ հավաքականի ֆուտբոլիստ Օլեգ Սալենկոն է, որը 1994 թ. ԱՄՆ-ում 5 գնդակ է խփել Կամերունի հավաքականի դարպասը:

▼ 47 անգամ մեկ ֆուտբոլիստի հաջողվել է խփել 3 եւ ավելի գոլ: Նրանցից մեկը խփել է 5 գոլ, Լեոնիդասը (Բրազիլիա), Վիլիմովսկին (Լեհաստան), Ադեմիրը (Բրազիլիա), Կոչիշը (Հունգարիա), Ֆոնտենը (Ֆրանսիա), Էյուսեբիոն (Պորտուգալիա) եւ Բուտրագենյոն (Իսպանիա) դարձել են չորսական գոլի հեղինակ: Միայն չորս ֆուտբոլիստի՝ հունգարացի Կոչիշին, ֆրանսիացի Ֆոնտենին, գերմանացի Մյուլլերին ու արգենտինացի Բատիստուտային է հաջողվել 2-ական «հեթ-տրիկի» հեղինակ դառնալ: Ընդ որում, եթե առաջին երեքը նման հաջողության են հասել մեկ մրցաշարի ընթացքում, ապա Բատիստուտան աչքի է ընկել 1994 եւ 1998 թթ.:

▼ Բրազիլացի Պելեն եւ գերմանացի Ուվե Զեելերը միակն են, որ գոլեր են խփել աշխարհի չորս առաջնություններում (1958-1970 թթ.):

▼ Աշխարհի առաջնությունների ամենաարագ գոլի հեղինակը թուրք Շուքյուրն է, որը 2002 թ. 3-րդ տեղի համար մրցախաղի 11-րդ վայրկյանին գրավել է Հարավային Կորեայի հավաքականի դարպասը:

▼ Ամենաերիտասարդ գոլ խփած ֆուտբոլիստը Պելեն է (17 տարեկան 239 օրական): Գոլ խփած ամենատարեց ֆուտբոլիստը կամերունցի Ռոժե Միլան է: 1994 թ. նա ռուսների դարպասը գրավելիս 42 տարեկան 39 օրական էր:

▼ Յուրօրինակ ռեկորդ է սահմանել դանիացի Էբե Սանդը: 1998 թ. փոխարինման մտնելուց ընդամենը 16 վրկ անց նա գրավել է նիգերիացիների դարպասը:

▼ Աշխարհի երկու առաջնությունների եզրափակիչ խաղերում գոլեր են խփել բրազիլացիներ Վավան (1958, 1962 թթ.), Պելեն (1958, 1970 թթ.) եւ գերմանացի Պաուլ Բրայթները (1974, 1982 թթ.): Անգլիացի Հերսթը եզրափակիչ խաղում «հեթ-տրիկի» հեղինակ դարձած միակ ֆուտբոլիստն է (1966 թ. ԳՖՀ-ի դարպասը):

▼ Ամենաարագ «հեթ-տրիկն» իր օգտին է գրանցել հունգարացի Լասլո Կիշը: 1982 թ. նա Սալվադորի դարպասը 3 գոլ է խփել ընդամենը 7 րոպեում: Ի դեպ, նա միակն է, որ «հեթ-տրիկի» հեղինակ է դարձել փոխարինման դուրս գալով:

▼ Միայն երկու ֆուտբոլիստի՝ Մեքսիկայի հավաքականի դարպասապահ Անտոնիո Կարբախալին (1950-1966 թթ.) եւ գերմանացի Լոթար Մաթեուսին (1982-1998 թթ.) է հաջողվել հանդես գալ աշխարհի 5 առաջնություններում: 12 ֆուտբոլիստ մասնակցել է աշխարհի չորս առաջնության:

▼ Աշխարհի առաջնություններում բոլորից շատ խաղ է անցկացրել Լոթար Մաթեուսը (25): Իտալացի Պաոլո Մալդինին թեեւ Մաթեուսից 2 խաղ պակաս է անցկացրել, սակայն խաղադաշտում անցկացրած րոպեների քանակով (2220) յուրօրինակ ռեկորդակիր է: Մաթեուսի ցուցանիշը (2046 րոպե) երկրորդն է: Դարպասապահներից բոլորից շատ (18-ական) խաղ են անցկացրել Զեպ Մայերը (Գերմանիա) եւ Կլաուդիո Տաֆարելը (Բրազիլիա):

▼ 1990 թ. Իտալիայի հավաքականի դարպասապահ Զենգան 516 րոպե շարունակ դարպասը պահել է անառիկ: Բոլորից հաճախ՝ 10 անգամ դարպասն անառիկ է պահել Անգլիայի հավաքականի դարպասապահ Շիլթոնը (1982-1990 թթ.): Միջինը մեկ խաղում բաց թողած գնդակների քանակով լավագույն արդյունքը պատկանում է Գերմանիայի հավաքականի դարպասապահ Օլիվեր Կանին՝ 0,43 (3 գոլ 7 խաղում): Մեկ խաղում առավելագույն քանակի գոլեր (10) բաց է թողել Սալվադորի դարպասապահ Մորան (1982 թ.՝ հունգարացիներից):

▼ Պելեն աշխարհի միակ եռակի չեմպիոնն է: 11 ֆուտբոլիստ՝ իտալացիներ Մեացան, Ֆերարին, բրազիլացիներ Ժիլմարը, Ջ. Սանթոսը, Ն. Սանթոսը, Զիտոն, Դիդին, Գարինչան, Վավան, Զագալոն եւ Կաֆուն աշխարհի կրկնակի չեմպիոններ են:

▼ Աշխարհի ամենաերիտասարդ չեմպիոնը Պելեն է: Նա 1958 թ. ոսկե մեդալ նվաճեց 17 տարեկան 249 օրական հասակում: Ամենատարեց աշխարհի չեմպիոնն իտալացի 40-ամյա դարպասապահ Դինո Զոֆն է (1982 թ.):

▼ Աշխարհի առաջնությունների ամենաերիտասարդ ֆուտբոլիստը Հյուսիսային Իռլանդիայի հավաքականի խաղացող Նորման Ուայթսայդն է, որը 1982 թ. իր նորամուտը նշել էր 17 տարեկան 41 օրական հասակում:

▼ Թունիսցի Խեմայես Լաբիդին (1978 թ.) եւ արգենտինացի Մարսելո Տրոբյանին (1986 թ.) աշխարհի առաջնություններում ընդամենը 2 րոպե են անցկացրել խաղադաշտում:

▼ Ուրուգվայցի Խոսե Բատիստան 1986 թ. Շոտլանդիայի հավաքականի հետ խաղի 56րդ վրկ-ին հեռացվել է դաշտից:

▼ Կամերունցի Ռիգոբերտ Սոնգը միակն է, որ դաշտից հեռացվել է 2 անգամ (1994, 1998 թթ.):

▼ Բրազիլացի Մարիո Զագալոն եւ գերմանացի Ֆրանց Բեկենբաուերն աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը նվաճել են թե՛ որպես ֆուտբոլիստ, եւ թե՛ որպես մարզիչ:

▼ Իտալացի Վիտորիո Պոցոն միակն է, որին հաջողվել է հավաքականը 2 անգամ (1934, 1938 թթ.) հասցնել չեմպիոնական բարձունքի:

Առաջին խոշոր հաշիվը

Աշխարհի ընթացիկ առաջնությունում խոշոր հաշվով առաջին հաղթանակը տոնեց Չեխիայի հավաքականը՝ 3-0 հաշվով պարտության մատնելով ամերիկացիներին: Աշխարհի առաջնություններում չեխերը խոշոր հաշվով 5-րդ հաղթանակը տոնեցին: Առաջինը գրանցվել էր հեռավոր 1938 թ., երբ չեխերը 3 անպատասխան գնդակ էին խփել հոլանդացիների դարպասը: 20 տարի անց 6-1 հաշվով չեխերը ջախջախեցին արգենտինացիներին: 1990 թ. առաջնությունում չեխ ֆուտբոլիստները խոշոր հաշվով 2 հաղթանակ տոնեցին (ԱՄՆ՝ 5-1, Կոստա Ռիկա՝ 4-1):

Հետաքրքրական է, որ ԱՄՆ-ի հավաքականն էլ աշխարհի առաջնություններում խոշոր հաշվով 5-րդ պարտությունը կրեց: Բացի չեխերից, ամերիկացիները նման հաշվով զիջել են նաեւ Արգենտինայի (1930 թ.՝ 1-6), Իտալիայի (1934 թ.՝ 1-7) եւ Չիլիի (1950 թ.՝ 2-5) հավաքականներին:

Իտալացիների 40-րդ հաղթանակը

Աշխարհի եռակի չեմպիոն Իտալիայի հավաքականը Գանայի նկատմամբ 2-0 հաշվով տարած հաղթանակով մեկնարկեց ֆուտբոլի աշխարհի 18-րդ առաջնությունում: Դա իտալացիների 40 -րդ հաղթանակն էր աշխարհի առաջնություններում: Նախորդ 15 առաջնություններում (Իտալիան չի մասնակցել միայն 1930 եւ 1958 թթ. առաջնություններին) իտալացիները գոնե մեկական հաղթանակ տոնել են: Առաջին հաղթանակը իտալացիները տոնել են 1934 թ. մայիսի 27-ին ԱՄՆ-ի ընտրանու նկատմամբ, այն էլ ջախջախիչ հաշվով (7-1):

Ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություններում բոլորից շատ հաղթանակ է տոնել Բրազիլիայի ընտրանին (60): Գերմանացիների հաշվին գրանցված է 51 հաղթանակ: Սակայն բրազիլացիներին չի հաջողվել հաղթել 1934 թ., իսկ գերմանացիները, որ չեն մասնակցել 1930 եւ 1950 թթ. առաջնություններին, չեն կարողացել հաղթել 1938 թ.:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Ծանուցում

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԱՆԿԱԽ ԱՈՒԴԻՏՈՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ՄՐՑՈՒՅԹԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

ARDSHININVESTBANK

«Արդշինինվեստբանկ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը հայտարարում է մրցույթ «Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ 2006 թվականի տարեկան ֆինանսական հաշվետվության աուդիտն իրականացնելու նպատակով:

Մրցույթին կարող են մասնակցել այն աուդիտորական կազմակերպությունները, որոնք բավարարում են հետեւյալ չափանիշներին՝

1) ունեն միջազգային ճանաչում.

2) բանկերում աուդիտորական աշխատանքի առնվազն 5 տարվա փորձ:

Մրցույթի մասնակիցները պետք է ներկայացնեն նաեւ հետեւյալ տեղեկատվությունը.

ա) աուդիտի աշխատանքներին մասնակցող աշխատակիցների աշխատանքային փորձը.

բ) աուդիտի ընդգրկման բնագավառները.

գ) աուդիտի իրականացման եւ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման ժամկետները (ներառյալ նախնական աուդիտի անցկացման ժամկետները).

դ) աուդիտի իրականացման ընդհանուր գինը (ներառյալ բոլոր տեսակի հարկերը եւ այլ ծախսերը).

ե) լրացուցիչ այլ տեղեկություններ:

Մրցույթի պայմաններն են՝

1) Աուդիտի աշխատանքները պետք է սկսվեն ոչ ուշ, քան 2007 թվականի հունվարի 20-ից:

2) Աուդիտի աշխատանքներին մասնակցող աշխատակիցների (ներառյալ՝ աուդիտն իրականացնող խմբի ղեկավարը) առնվազն 30%-ը պետք է ունենան միջազգային հավաստագրական որակավորում (Էյ-Սի-Սի-Էյ, Սի-Փի-Էյ եւ այլն) եւ բանկերում աուդիտի անցկացման փորձ:

3) Աուդիտորական եզրակացությունը եւ «Նամակ ղեկավարությանը» փաստաթղթերը պետք է կազմվեն հայերեն, անգլերեն եւ ռուսերեն լեզուներով, ընդ որում՝ երեք լեզուներով կազմված փաստաթղթերն էլ պետք է ունենան միեւնույն իրավաբանական ուժը եւ ներկայացվեն ոչ ուշ, քան մինչեւ 2007 թվականի մարտի 5-ը:

4) Մրցութային առաջարկները բոլոր անհրաժեշտ փաստաթղթերի հետ միասին պետք է Բանկ ներկայացվեն մինչեւ 2006թ. հուլիսի 15-ը ժամը 17:00՝ կնքված ծրարներով:

5) աուդիտը պետք է կատարվի ՀՀ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներին եւ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտներին համապատասխան:

Մրցութային առաջարկները կքննարկվեն մրցութային հանձնաժողովի կողմից եւ մրցույթի մասնակիցները գրավոր կտեղեկացվեն մրցույթի արդյունքների մասին մինչեւ 2006թ. հուլիսի 25-ը:

Մրցույթում հաղթող ճանաչված անկախ աուդիտորական կազմակերպության հետ՝ «Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովի կողմից հաղթող ճանաչված անձ հաստատվելուց հետո, պայմանագիրը կկնքվի տասնհինգօրյա ժամկետում, բայց ոչ ուշ քան մինչեւ 2006 թվականի սեպտեմբերի 15-ը, որի մասին գրավոր ծանուցում կներկայացվի հաղթողին:

14.06.2006թ. դրությամբ «Արդշինինվեստբանկ» փակ բաժնետիրական ընկերությունն ունի 51 մասնաճյուղ եւ մեկ ներկայացուցչություն Փարիզում:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել

«Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ. ք. Երեւան, Գրիգոր Լուսավորչի փողոց թիվ 13, կամ զանգահարել 561577 հեռախոսահամարով:

Ինտերնետային էջ. **www.ashib.am**

Էլեկտրոնային հասցե. **M.Sahakyan@ashib.am**

Սույն հայտարարությունը պետք է տպագրվեր երեկ՝ հունիսի 13-ին, որը տեղի չի ունեցել խմբագրությունից անկախ պատճառներով: Գովազդատուին խնդրանքով տեղադրում ենք հայտարարության հրապարակման օր համարել հունիսի 13-ը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ - ՄԲԾՁԲ - 06/4 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **տրանսպորտային օբյեկտների 2006 թվականի հիմնանորոգման ծրագրի աշխատանքների տեխնիկական հսկողության ծառայությունների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 725 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ «Էրեբունի» մ/ճ N 247230090091 «Գոհակ» ՍՊԸ հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Կ. Դրամբյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10.00-ն:

For Your Internal News of Armenia
Log on to
www.azg.am
www.
azgdayli.com

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 14.06.2006թ. ժ.9.00 ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները.

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	417.19	413.00	421.40
EUR	1	ԵՎՐՈ	524.45	521.30	527.60
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	15.40	14.50	16.30

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից՝ ՀՀ ջրային օրենսգրքի եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների պահանջների համաձայն, ծանուցվում է **ՀՀ Արարատի մարզի Արարատ համայնքում հողի սեփականատեր Արտաշես Բաբայանի** ոռոգման նպատակով ստորերկրյա ջրային ռեսուրսից 2.0 լ/վրկ ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ փաստաթղթի նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2006 թ. հունիսի 21-ին, ժամը 16-00, Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

«Պոլիմեր-Գիտություն» բաժնետիրական ընկերության 2005 թ. հաշվետու ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ

N		Տող	Նախորդ տարվա վերջին	Հաշվետու տարվա վերջին
	ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
I	Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
II	Ընթացիկ ակտիվներ			
	[illegible]	170	325	260
	[illegible]			
	[illegible]	180		86
	Դրամական միջոցներ	200	26740	1352
	Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ	220	27065	1698
	ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ	230	27065	1698
	ՊԱՍԻՎՆԵՐ			
V	Ընթացիկ պարտավորություններ			
	[illegible]	420	24	
	[illegible]			
	[illegible]			
	[illegible]	460	27041	1698
	Ընդամենը ընթացիկ	490	27065	1698
	ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ	500	27065	1698

Ձեւ 4

«Պոլիմեր-Գիտություն» բաժնետիրական ընկերության 2005 թ. դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետու ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Ցուցանիշի անվանումը	Տող	Նախորդ տարվա վերջին	Հաշվետու տարվա վերջին
Դրամական միջոցների տարեսկզբի մնացորդը	010	15340	26740
[illegible]	030	38778	
[illegible]	031	38778	
[illegible]	040	38778	
[illegible]	060	491	21
[illegible]	070	6281	6382
[illegible]	080	1118	990
[illegible]	090	1033	1155
[illegible]	100	18081	15132
[illegible]	101	18081	15132
[illegible]	110	27004	23680
[illegible]	120	11774	(23680)
[illegible]	250	1264	
[illegible]	251	1264	
[illegible]	260	1264	
[illegible]	290	1639	
[illegible]	291	1639	
[illegible]	300	1639	
[illegible]	310	(375)	
[illegible]	320	11399	(23680)
[illegible]	330		(1708)
[illegible]	340	2	-
Դրամական միջոցների մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի	350	26740	1352

Request for Proposals
RFP No ARM PR 024-06

UNDP Armenia hereby solicits your proposals for the following services:

Design on provision of potable water network for Yervandashat Community, Armavir Marz

UN DP Armenia

Interested offerors may obtain further information and the full set of tender documents at the following address from Monday to Friday, 15:00-17:00

Name of Office: UNDP Armenia Country Office
Address: 14 Petros Adamyan St., Yerevan, 0010, Armenia
Telephone: +374 10 566073 ext. 126,
Contact Person: Mr. Levon Hovsepyan, Procurement Associate

Proposals must be delivered to the above office on or before 18:00 Yerevan time, June 23, 2006. Late proposals shall be rejected.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկոոպ վարչությունը հրավիրում է աճուրդի:
Աճուրդը տեղի է ունենալու 2006 թ. հունիսի 30-ին, ժամը 12.00-ին
Հասցեն՝ Երեւան, Ս. Խորենացի 69
Վաճառվում են

N	Վաճառվող գույքի անվանումը	Հասցեն գտնվելու վայրը	Աճուրդի մեկն. գինը հազ. դրամ	Աճուրդին մաս վճարի չափը հազ. դրամ
1	Ճաշարան սաղավար	ք. Ստեփանավան	200.0	10.0
2	Գրասենյակային տարածք մակերեսը 72.0 քմ	ք. Եղեգնաձոր Շահումյան 15	448.2	22.4
3	Գրասենյակային տարածք մակերեսը 90.0 քմ	ք. Եղեգնաձոր Շահումյան 15	560.0	28.0

Աճուրդը կայանալու է դասական եղանակով
Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները մինչեւ 2006 թ. հունիսի 29-ը, ժամը 16-00
Աճուրդային հանձնաժողովին պետք է ներկայացնել՝
- աճուրդի մասնակցության հայտը,
- աճուրդի մասնակցության վճարի անդորրագիրը, մուտքագրման հաշիվն է 23802607570100 Առէկսիմբանկ:

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել աճուրդային հանձնաժողովին, հասցեն Երեւան, Խորենացի 69, հեռ.՝ 55-34-19

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից՝ ՀՀ ջրային օրենսգրքի եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների պահանջների համաձայն, ծանուցվում է **ՀՀ Արագածոտնի մարզի Կարմաշեն եւ Ոսկե թաս համայնքներին «Կանթ-քզման»** կոչվող աղբյուրներից խմելու-տնտեսական եւ Կարմաշեն համայնքին ագաս եկերից ոռոգման նպատակներով ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ փաստաթղթի նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2006 թ. հունիսի 20-ին, ժամը 16-00, Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունէութիւն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետութեան 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրուած՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան՝ 13.06.2006, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Գիճր» տպագրատունը: